
CONCEPT BELEIDSAGENDA WMO

2008-2012

CONCEPT BELEIDSAGENDA WMO
Meedoen in een betrokken samenleving

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Samenvatting en kern van de beleidsagenda 2008-2012	5
Deel 1 Algemeen kader	9
Hoofdstuk 1 De betekenis van de Wmo	11
1.1 Inhoud.....	11
1.2 Doel en uitgangspunten	11
1.3 Kaderwet en wettelijke verplichtingen.....	11
1.4 Het coalitieakkoord.....	12
1.5 Visie gemeente Oldenzaal op de Wmo	13
1.6 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen.....	13
Hoofdstuk 2 Samenhangende terreinen	15
2.1 Wwb/Wmo.....	15
2.2 Openbaar vervoer/Wmo	15
2.3 Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting	15
2.4 Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv)/ gezondheidszorg/Wmo	15
2.5 Sportbeleid	16
2.6 Wet op de Jeugdzorg	16
2.7 Integraal veiligheidsbeleid	16
Hoofdstuk 3 Burger- en cliëntenparticipatie in de Wmo	17
3.1 Achtergrond	17
3.2 Onderscheid burger- en cliëntenparticipatie	17
Hoofdstuk 4 Verantwoording en evaluatie	19
4.1 Prestatiegegevens Wmo	19
4.2 Benchmark Wmo.....	19
4.3 Onderzoek ministerie VWS	19
Hoofdstuk 5 Financiën	21
Deel 2 Prestatievelden	23
Hoofdstuk 6 Prestatievelden	25
6.1 Inleiding.....	25
6.2 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid	25
Beleidsagenda Wmo 2008-2011	27
6.3 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd.....	28
6.4 Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning	32
Beleidsagenda 2008-2011	34
6.5 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligerswerk.....	35
6.6 Prestatieveld 5: Bevorderen deelname.....	38
Beleidsagenda Wmo 2008-2011	40
6.7 Prestatieveld 6: Zelfstandig functioneren van mensen met een beperking	41
Beleidsagenda Wmo 2008-2011	43
6.8 Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke ondersteuning voor inwoners met meervoudige problematiek.....	44
Beleidsagenda Wmo 2008-2011	47
Bijlagen	49
Bijlage 1 De Wmo-mobile	51
Bijlage 2 De negen prestatievelden	55

Bijlage 3	Financiën	59
Bijlage 4	Afkortingenlijst	61

Inleiding

De gemeente Oldenzaal werkt al enige tijd aan de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De afgelopen periode is de aandacht vooral uitgegaan naar de organisatie van de huishoudelijke verzorging, het opzetten van het Wmo-loket en de ontwikkeling van de Wmo-visie. De Wmo is echter veel breder dan deze onderdelen. Alle Nederlandse gemeenten zijn door de Wmo verplicht om een Wmo-beleidsplan vast te stellen. De gemeente staat daarvoor voor de taak om op het totale Wmo-terrein beleid te formuleren en dit beleid te vertalen naar doelstellingen. De gemeente Oldenzaal start daarbij niet vanuit een nul situatie. Op het gebied van maatschappelijke ondersteuning heeft de gemeente al het nodige beleid ontwikkeld, dat vaak in afzonderlijke nota's is vastgelegd. Ook zijn er op dit punt allerlei beleidsvoornemens in ontwikkeling. Deze Wmo-beleidsagenda beschrijft het bestaande beleid, maar gaat daarin nog een stap verder door de onderlinge samenhang van de 9 prestatievelden te benadrukken. Soms is die samenhang er al. In andere gevallen worden via deze beleidsagenda nieuwe verbindingen gelegd. Nieuwe verbindingen die zorgen dat iedereen -jong of oud, met of zonder functiebeperkingen- zoveel mogelijk mee kan doen in onze samenleving.

De Wmo is een participatiewet: het maatschappelijk doel van de Wmo is meedoen. Meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Het gaat om het versterken van de onderlinge betrokkenheid tussen mensen. En als meedoen op eigen kracht of met behulp van de sociale omgeving niet (meer) lukt is er ondersteuning vanuit de gemeente. In de Wmo spreekt men over een participatie- en een ondersteuningsaanbod. Het eindperspectief van de Wmo is een samenhangend lokaal beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en aanpalende terreinen zoals wonen en leefomgeving, werk en inkomen. Voor mensen die langdurige, zware zorg nodig hebben is en blijft er de Awbz (Algemene wet bijzondere ziektekosten).

De Wmo schrijft voor dat gemeenten een meerjarige beleidsplan maken. Deze beleidsagenda voor de jaren 2008 tot 2012 is te beschouwen als de eerste stap in het lokale beleidsproces. De beleidsinvulling van de Wmo moet gezien worden als een groeiproces.

Gekozen is voor een beknopte en concrete beleidsagenda. Dit overwegende dat de nota geen doel op zich mag zijn. Wel een aanzet om in de komende jaren tot een nadere invulling van de sociale infrastructuur van de gemeente Oldenzaal te komen, door een proces van interactie tussen de gemeente, de burgers, de cliënten en alle daarvoor werkzame (vrijwilligers)organisaties. De speerpunten voor toekomstig beleid vormen de kern van de beleidsagenda. Die speerpunten zijn per prestatieveld in beeld gebracht.

De beleidsagenda bestaat uit twee delen.

In het eerste deel wordt het algemeen kader besproken. Er zal ingegaan worden op de reden van invoering van de Wmo, het doel en de uitgangspunten van de wet, de burger- en cliëntparticipatie, de verantwoording en evaluatie richting het Rijk en niet te vergeten de financiën.

In het tweede deel komen de prestatievelden aanbod. Naast het huidige beleid komen tevens de ontwikkelpunten en de speerpunten aan de orde.

In de separate uitvoeringsagenda zal een prioritering van de speerpunten in de tijd gegeven worden.

Samenvatting en kern van de beleidsagenda 2008-2012

Inleiding

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. In de Wmo staat het begrip verantwoordelijkheid centraal. De Wmo gaat over de eigen verantwoordelijkheid van individuele burgers, de verantwoordelijkheid van de sociale netwerken rondom burgers én de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid.

Naast het begrip verantwoordelijkheid, nemen ook de begrippen zelfredzaamheid en participatie een belangrijke plaats in binnen de Wmo. Iedere burger, ongeacht beperkingen, moet 'mee kunnen doen'. Dat betekent dat iedere burger een huishouden kan voeren, zich kan verplaatsen in en rond huis, zich binnen zijn gemeente kan vervoeren en sociale contacten kan onderhouden.

De nieuwe wet verruimt het aansprakenbeginsel van de AWBZ (recht op zorg) voor het compensatiebeginsel. De gemeente heeft met name de taak gekregen om verbindingen te leggen tussen de verschillende prestatievelden van de Wmo. Van de gemeente wordt verwacht dat ze voorstellen doet om de samenhang tussen de prestatievelden te bevorderen.

Wmo-visie Oldenzaal

In de Wmo-visie 'Betrokken samenleven in Oldenzaal' is gesteld dat de Wmo een verandering vraagt in en van de lokale samenleving. Verandering in de wijze waarop de burger de overheid benadert in haar vraag naar ondersteuning en verandering in de wijze waarop de gemeente een vangnet is voor haar burgers. De belangrijkste elementen uit de visie zijn:

- Inzetten op meer samenleving en minder overheid
De gemeente zet in op de versterking van eigen kracht van burgers. Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, zelf kan regelen en zelf kan betalen. Een voorbeeld van versterking van eigen kracht is o.a. het inzetten op extra ondersteuning van mantelzorg.
- Versterken van sociale verbanden en samenhang
In Oldenzaal is gekozen voor het versterken van de sociale verbanden en samenhang. Componenten hierbinnen zijn 'kennen en gekend worden' en 'zien en gezien worden' en 'meedoen en mee laten doen'.
- De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een breed vangnet, waarin maatwerk wordt geleverd.

De Wmo-visie sluit af met: De uitdagingen waarvoor we staan klaren we niet in één jaar en ook niet in de eerste Wmo-beleidsperiode die vier jaar bestrijkt. Grote veranderingen zijn niet te bewerkstelligen door alles met alles te verbinden en dat ook nog eens tegelijk te willen aanpakken. Bij de ontwikkeling van de beleidsagenda zullen we daarom de volgende uitgangspunten hanteren:

- gefaseerd werken door het stellen van prioriteiten;
- focus op een aantal speerpunten;
- op deze speerpunten vervolgens gezamenlijk de energie richten.

Twee centrale thema's voor de komende jaren

In de komende jaren staat de gemeente voor de opgave om de zelfredzaamheid van inwoners te prikkelen en te ondersteunen. Dit veronderstelt een sterke basisinfrastructuur van voorzieningen waarbij inclusief beleid¹ centraal staat. In deze infrastructuur komen de prestatievelden samen en ontstaat er een samenspel tussen het zelfredzame vermogen in de samenleving en de collectieve en individuele investeringen van de gemeente.

Om dit samenspel te bereiken, is een nieuwe resultaatgerichte inzet van maatschappelijke (vrijwillige en professionele) organisaties nodig. Zij staan voor de taak om met hun aanpak aan te sluiten bij, en in te spelen op, de sociale contexten van de inwoners. Dit zal gaan leiden tot ar-

¹ Inclusief beleid is erop gericht algemene voorzieningen en activiteiten te stimuleren die voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn, ook voor mensen met beperkingen.

rangementen en nieuwe samenwerkingsverbanden tussen instellingen en vrijwilligersorganisaties en tussen instellingen onderling.

De nieuwe richting heeft tevens gevolgen voor de werkwijze en de rol van de gemeente. De gemeente staat voor de opgave om organisaties uit te dagen, te prikkelen en de vrijheid te geven om nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en een nieuwe aanpak te ontwikkelen. De aansturing van de gemeente bestaat daarom vooral uit het stellen van kaders, waarbij ze ruimte laat voor de eigen, professionele inbreng van de maatschappelijke organisaties. De gemeente verstrekt informatie, faciliteert arrangementen, coördineert activiteiten en voert regie op samenhang.

De kern van meedoen voor iedereen kan samengevat worden in twee centrale thema's voor de komende jaren:

1. *Het zorgen voor een sterke basisinfrastructuur van collectieve voorzieningen door middel van prestatieafspraken met gesubsidieerde instellingen*
Het eerste speerpunt is een sterke basisinfrastructuur van algemene collectieve voorzieningen waarbij inclusief beleid centraal staat. Met het organiseren van collectieve voorzieningen kan het beroep op (vaak duurdere) individuele verstrekkingen minder worden, uitgesteld of zelfs voorkomen worden. Op deze manier kan het niveau van de individuele verstrekkingen in stand worden gehouden voor mensen die dat echt nodig hebben. De collectieve voorzieningen zijn dan voorliggend ten opzichte van de individuele verstrekkingen. Om een sterke basisinfrastructuur te ontwikkelen en te behouden zijn heldere afspraken tussen de gemeente en de gesubsidieerde instellingen wenselijk. De komende periode zal de gemeente zich richten op het maken van prestatieafspraken met gesubsidieerde instellingen, waarbij monitoring en evaluatie belangrijke items zijn.
2. *Het extra inzetten op de ontwikkeling en regievoering van netwerkstructuren van 0 tot 100 jaar (m.n. ouderen en meervoudige problematiek)*
Om de gemeentelijke beleidsdoelen (w.o. het bieden van een vangnet) te kunnen verwezenlijken is het versterken van bepaalde netwerkstructuren in Oldenzaal onontbeerlijk. De gemeente doet dit door zich bestuurlijk en ambtelijk op te stellen als netwerkpartner, die door onderhandelingen en het overtuigen van partners haar beleidsdoelen wil realiseren. Door deze werkwijze neemt de gemeente de regierol op zich om samen met maatschappelijke partners de deelname van mensen met en zonder beperking aan de samenleving te bevorderen.
De ervaringen met de fijnmazige netwerkstructuur jeugd tot 23 jaar zullen een belangrijke input zijn bij de ontwikkeling van de andere netwerken.

Prioriteiten

Bij de start van de Wmo hebben de overname en aanbesteding van de hulp bij het huishouden, de vorming van het Wmo-loket, de subsidieregelingen vanuit de AWBZ en de opstelling van de Wmo-visie prioriteit gekregen. Voor de komende jaren zal de nadruk deels ook op andere prioriteiten komen te liggen. Deze prioriteiten vloeien voort uit de centrale thema's binnen de Wmo, namelijk het zorgen voor een sterke basisinfrastructuur en het inzetten op de ontwikkeling en regievoering van netwerkstructuren. De onderstaande prioriteiten lopen als 'rode draden' door de prestatievelden heen.

- *Ontwikkeling van netwerken en ketensamenwerking*
Maatschappelijke ondersteuning heeft als doel om het zelfredzame vermogen en het sociaal functioneren van mensen, die dat zelf niet kunnen, te herstellen en te bevorderen. Bij het bieden van deze ondersteuning zijn diverse partijen betrokken die met elkaar samenwerken rondom een klant. Samenwerking kan op twee manieren plaatsvinden: in netwerken en in ketens. In praktijk komen ook mengvormen voor. Bij netwerken heeft men regelmatig overleg over gezamenlijke klanten en stemt men ondersteuningstrajecten op elkaar af. Bij ketens

stemt men de werkwijze en de interventiemethoden op elkaar af. Samenwerken in netwerken is wat vrijblijvender en samenwerken in ketens is meer verplichtend, met een gezamenlijk doel en verdergaande afspraken. De gemeente gaat eerst de netwerkstructuren verder ontwikkelen voor m.n. ouderen en mensen met meervoudige problematieken. Na het neerzetten van een fijnmazige en goed functionerende netwerkstructuur willen wij ons richten op de ontwikkeling van de ketensamenwerking.

- *Verbreiding en verdieping van het Wmo loket en verdere ontwikkeling van digitale sociale kaart*

Gemeenten zijn binnen de Wmo verantwoordelijk voor het geven van informatie, advies en ondersteuning aan cliënten met vragen en behoeften op het brede terrein van de Wmo. De informatievoorziening en cliëntenondersteuning wordt nu op veel verschillende manieren verzorgd en op veel verschillende plaatsen. Door dit bij elkaar te brengen in één loket kan de burger direct voorzien worden van alle relevante informatie en steun.

Daarnaast geeft de Wmo de gemeente een verantwoordelijkheid voor een breder kader aan voorzieningen en geeft daarmee de mogelijkheid om lokale voorzieningen op het terrein van wonen, welzijn en zorg integraal vorm te geven en op elkaar af te stemmen. Deze integraliteit komt terug in het lokale loket, waarbij burgers zich slechts één keer tot de gemeente hoeven te wenden om over het gehele scala van voorzieningen informatie en advies te krijgen. De gemeente richt zich de komende jaren op het verder verbreden en het verdiepen van het Wmo loket.

Een digitale sociale kaart is een digitale wegwijzer naar wonen, welzijn en zorg in de gemeente. Het is een hulpmiddel bij het vinden van de juiste voorziening en het is een instrument voor een goede uitvoering van de Wmo. Binnen de regio Twente is een start gemaakt met de ontwikkeling van een digitale sociale kaart.

De komende jaren zal deze sociale kaart verder ontwikkeld worden binnen de regio Twente.

- *Versterken van de mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning*

Ruim één miljoen Nederlanders zorgen voor hun zieke of hulpbehoevende familieleden c.q. vrienden. Deze vorm van zorg noemen we mantelzorg. Dankzij mantelzorg kunnen mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen. In meer dan de helft van de gevallen is de zorgperiode langer dan drie maanden. Vaak is het een periode van jaren.

De gemeente hecht veel belang aan mantelzorg en geeft in de komende jaren prioriteit aan het versterken van mantelzorgondersteuning in Oldenzaal.

De versterking van de vrijwilligersondersteuning wordt in de laatste prioriteit nader toegelicht.

- *Het ontwikkelen van samenhang en afstemming binnen de Wmo voor een aantal nieuwe gemeentelijke taken waarvoor structureel extra financiële middelen beschikbaar zijn*

Vanaf 2008 krijgt de gemeente extra middelen voor de ontwikkeling van de makelaarsfunctie voor maatschappelijke stages en voor stimulering van het vrijwilligerswerk. De achterliggende gedachte van de maatschappelijke stage is dat deze stage middelbare scholieren in de gelegenheid stelt iets te doen voor een ander en dat ze op die manier meer betrokken raken bij de maatschappij. De makelaarsfunctie richt zich o.a. op werkzaamheden die gedaan moeten worden om van de maatschappelijke stagiair van nu, de vrijwilliger van de toekomst te maken.

Tevens ontvangt de gemeente vanaf 2008 de zgn. brede doel uitkering voor de Centra Jeugd en Gezin (CJG). Naast een fysiek inlooppunt (één loket) zal het CJG ook toegang bieden tot een netwerk waar een geïntegreerd aanbod tot stand komt van in ieder geval jeugdgezondheidszorg en opvoedingsondersteuning. De gemeente zal de komende jaren inzetten op het maken van verbindingen tussen van de nieuwe taken en andere beleidsvelden binnen de Wmo. Gedacht kan worden aan o.a. de relatie tussen CJG en het Wmo-loket en het inpassen van de makelaarsfunctie binnen het vrijwilligersbeleid.

Deel 1 Algemeen kader

Hoofdstuk 1 De betekenis van de Wmo

1.1 Inhoud

De Wmo is een nieuwe wet, bestaande uit de voormalige Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de voormalige Welzijnswet en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ; de huishoudelijke zorg en een aantal subsidieregelingen), als ook de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV).

De belangrijkste redenen voor de invoering van de Wmo zijn:

- eigen verantwoordelijkheid van de burgers bevorderen

De burgers zijn primair verantwoordelijk voor de inrichting van hun leven en deelname aan de maatschappij, al dan niet met hulp van het eigen sociale netwerk. Voor burgers die niet zelfstandig of met hulp van hun omgeving hiertoe in staat zijn, is een taak weggelegd voor de gemeente.

- zelfredzaamheid en participatie van de burger behouden en/of vergroten

Het compensatiebeginsel geeft de gemeente de opdracht voorzieningen te treffen ter compensatie van de beperkingen die hun burgers ondervinden in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie. De voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning stellen burgers in staat om een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel en medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

- kosten beheersen

De overheid wil grip krijgen op de almaar oplopende kosten van de AWBZ door delen hiervan over te hevelen naar de Wmo én de AWBZ te beperken tot zware, langdurige en complexe medische zorg.

- overheidsverantwoordelijkheden herverdelen en horizontaliseren

De Wmo gaat uit van een moderne sturingsrelatie tussen rijk en gemeenten met meer beleidsruimte voor gemeenten en de nadruk op lokale verantwoordelijkheid. De gedachte achter de decentralisatie van verantwoordelijkheden is vooral dat de gemeenten het beste zicht hebben op de behoeften van hun burgers en dat op lokaal niveau het beste kan worden ingespeeld op de vermaatschappelijking van de zorg (behouden of weer mogelijk maken dat mensen met beperkingen in de eigen omgeving kunnen wonen en leven) en de extramuralisering van de zorg (intramuraal voorzieningen maken steeds meer plaats voor netwerken van zorg en ondersteuning in de buurt).

1.2 Doel en uitgangspunten

De Wmo beoogt dat iedere burger, jong en oud en ongeacht beperkingen, zo lang mogelijk mee kan doen in de samenleving. De Wmo wil stimuleren dat mensen die dat kunnen, meer dan nu het geval is, zelf oplossingen bedenken in de eigen sociale omgeving voor problemen die zich voordoen. De Wmo doet dus een groter beroep op de eigen draagkracht.

Voor mensen die het op eigen kracht niet redden, heeft de overheid een taak om de zelfredzaamheid te ondersteunen, beperkingen te compenseren en mensen toe te rusten om maatschappelijk te participeren. Hiervoor is een betere, en samenhangende organisatie van maatschappelijke ondersteuning dicht bij de burger noodzakelijk.

1.3 Kaderwet en wettelijke verplichtingen

De gemeente Oldenzaal is verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de Wmo. De Wmo is een kaderwet. Dit houdt in dat de wet niet in detail voorschrijft op welke wijze de gemeente de Wmo moet uitvoeren. De negen prestatievelden en enkele procesverplichtingen, die in de wet zijn opgenomen vormen het kader voor de uitvoering van het Wmo-beleid. Hieronder wordt hierop kort ingegaan.

De gemeente Oldenzaal is verplicht om een vierjarig beleidsplan op te stellen waarin de volgende zaken aan de orde komen:

- gemeentelijke doelstellingen ten aanzien van de negen prestatievelden;

- de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan een samenhangend beleid;
- de gewenste resultaten;
- de wijze waarop de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning wordt bewaakt;
- de wijze waarop zorg wordt gedragen voor de keuzevrijheid van de gebruikers van individuele voorzieningen;
- de wijze waarop rekening wordt gehouden met de behoeften van kwetsbare doelgroepen.

Naast deze inhoudelijke opgave worden de volgende procesverplichtingen genoemd:

- vierjaarlijkse beleidsnota c.q. –plan;
- participatie van de burger bij de totstandkoming van beleid;
- Wmo-verordening voor individuele verstrekkingen;
- horizontale verantwoordingsverplichting (aan de burger);
- jaarlijkse rapportage over de klanttevredenheid;
- informatieplicht richting rijksoverheid.

1.4 Het coalitieakkoord

Zoals reeds aangegeven begint de Wmo niet op nul. De gemeente stelt meedoen al lang centraal. Op vele prestatievelden van de Wmo is al beleid geformuleerd. De Wmo is een landelijke participatiewet maar de Wmo moet ingekleurd worden met datgene wat de gemeente belangrijk vindt op het terrein van meedoen en participeren. In het huidige coalitieakkoord “met vertrouwen naar de toekomst, kiezen voor kwaliteit: ontwikkelen, versterken en verankeren” zijn al doelstellingen geformuleerd die voor deze Wmo beleidsagenda van belang zijn:

Stad in ontwikkeling

- het in stand houden van een hoog voorzieningenniveau in Oldenzaal.

Economie, werk en inkomen

- aandacht voor Oldenzalers die noodgedwongen een uitkering ontvangen en de arbeidsgehandicapten die veelal bij Top Craft werken;
- voor mensen met weinig kansen op de reguliere arbeidsmarkt dienen terugkeerbanen ingevoerd te worden;
- het “Werk voor Inkomen-principe” wordt verder uitgebreid naar een aantal hogere leeftijdscategorieën, meer investeren in een goede RMC-functie² en een sluitende aanpak ontwikkelen en handhaven voor jongeren tot 23 jaar in de keten onderwijs/werk/zorg;
- inzetten armoedebestrijding;
- intensiveren van de voorlichting over bijzondere bijstand en andere specifieke voorzieningen.

Maatschappij in ontwikkeling

- investeren in de toekomst van het onderwijs;
- aandacht voor het vervolgonderwijs. Daarbij gaat het met name om de doelstelling om vóór en vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan (o.a. RMC-functie) en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te realiseren.

Historie, cultuur en ontspanning

- sport en infrastructuur behouden en waar mogelijk uitbreiden;
- investeren in vrijwilligers bij o.a. sportverenigingen.

Participatie en Zorg

- iedereen neemt deel aan de samenleving;
- Gezinnen met een minimum inkomen of mensen zonder uitzicht op betaald werk hebben hulp nodig. De waarde van noaberschap, samen zorgen voor elkaar, met respect voor elkaar en erkenning van ieders eigen verantwoordelijkheid, staan hierbij voorop;

---

² Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten

- beleid ontwikkelen ten aanzien van de invoering van de nieuwe taken binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Belangrijk daarbij is een duidelijke voorlichtingsfunctie (een onafhankelijk zorgloket), een heldere indicatiestelling (goede protocollering) en keuzevrijheid van de hulpvrager (verschillende zorg in natura, Persoonsgebonden Budget);
- ondersteunen van allerlei activiteiten die een zorgvraag op grond van de Wmo kan voorkomen. Dit betekent bijvoorbeeld extra investeren in bepaalde vormen van vrijwilligerswerk en het stimuleren en bevorderen van mantelzorg.

1.5 Visie gemeente Oldenzaal op de Wmo

In Oldenzaal wordt gebruik gemaakt van de Wmo-mobile als kapstok voor Wmo-beleid en als middel om te bepalen of het voorgenomen beleid ook in uitgebalanceerde verhouding staat tot de middelen en de ontwikkelingen. Een mobile maakt duidelijk hoe precair een balans is en hoe het totaal uit balans gaat als een van de onderdelen te zwaar of te licht is.

Voor een uitgebreide beschrijving van de Wmo-mobile wordt verwezen naar bijlage 1.

De nota **Betrokken samenleven in Oldenzaal, Wmo-visie van de gemeente** gaat over wat in de Wmo de civil society wordt genoemd, met daarin de peilers eigen kracht en mede verantwoordelijkheid. Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen. Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving; wat kun je voor elkaar doen, zowel in de eigen kring als in de bredere samenleving. Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid ademen samen de geest van de Wmo uit.

In de nota 'Betrokken samenleven' wordt voor het versterken van de sociale verbanden en samenhang een drietal componenten uitgewerkt namelijk: 'Meedoen en mee laten doen', 'Kennen en gekend worden' en 'Zien en gezien willen worden'.

Meedoen mogelijk maken voor iedereen, daar gaat het om in de Wmo. In Oldenzaal wordt meedoen mogelijk gemaakt binnen een samenleving waarin burgers betrokken bij elkaar zijn. Om deze betrokkenheid te organiseren, wordt aan de gemeente en deelnemers aan de Wmo, tijd, ruimte en een zoektocht naar kansen geboden. Ook het stimuleren van initiatieven (particuliere, maar ook uit het maatschappelijk veld) wordt als een stimulans gezien om volwaardige deelname aan de samenleving te bevorderen. Het is de gemeente bij uitstek die stimuleert, onder andere door te investeren in de ondersteuning van (kwetsbare) groepen, zowel in financiële zin als in de omgeving van (kwetsbare) groepen.

In de Oldenzaalse samenleving worden sociale verbanden en samenhang als zeer belangrijk gezien. Problemen worden met elkaar opgevangen. De wens is dat burgers (weer) iets voor elkaar gaan betekenen. De gemeente ziet en kent haar burgers en lokale thema's en burgers willen gekend en gezien worden. Om dit kracht bij te zetten wordt in kleinschalige en wijkgerichte aanpakken geïnvesteerd.

In de nota zijn de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- meer samenleving, minder overheid;
- gedragsverandering die zich richt op het bevorderen van onderlinge binding en betrokkenheid en sociale samenhang;
- versterking van de eigen kracht bij burgers, onder andere door extra in te zetten op de ondersteuning van mantelzorg;
- investeren in kleinschalige en wijkgerichte aanpakken;
- integraliteit in Wmo-beleid en integraliteit in het werken binnen de Wmo;
- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten;
- maatwerk ten aanzien van individuele voorzieningen en binnen de gestelde kaders.

1.6 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Het Oldenzaalse beleid kan getypeerd worden als het zoeken van een verantwoord evenwicht tussen enerzijds een beroep doen op de zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid, vrijwilligerswerk en mantelzorg en anderzijds het zorgdragen voor daadwerkelijke ondersteuning. Dit

zoeken naar evenwicht vindt plaats in een spanningsveld met een aantal trends en ontwikkelingen in de maatschappij.

Bevolkingsomvang

De Oldenzaalse bevolkingsomvang zal met iets meer dan 1 procent van 31.275 inwoners in 2006 tot ongeveer 31.340 inwoners in 2020 groeien. Op basis van de huidige inzichten treedt er vanaf 2020 stagnatie op. Omstreeks 2025 vindt een omslag plaats naar een lichte krimp van de Oldenzaalse bevolking.

Vergrijzing en ontgroening

Het aantal 65-plussers neemt toe van 4.752 in 2006 tot 6.979 in 2025. Dit betekent dat het aandeel in de totale bevolking toeneemt van 15,2% tot 22,3% in 2025.

Er is sprake van een dubbele vergrijzing: de groep ouderen wordt niet alleen groter maar ouderen worden ook ouder. Door deze dubbele vergrijzing zal de vraag naar voorzieningen voor wonen, zorg en welzijn toenemen. Landelijk is de verwachting dat de zorgvraag de komende jaren met 15% zal stijgen.

Beroepsbevolking

De (potentiële) beroepsbevolking van Oldenzaal neemt af. Het aantal 20-64 jarigen daalt van 18.803 in 2006 tot ongeveer 17.463 in 2025. Te verwachten is dat dit aanzienlijke gevolgen heeft voor de Oldenzaalse arbeidsmarkt.

Huishoudens

Het aantal jonge huishoudens gaat binnen tien jaar dalen. Het aantal oudere huishoudens stijgt de komende jaren nog aanzienlijk. Oudere mensen wonen met minder personen in een woning dan jongeren. Door de vergrijzing daalt daarom de gemiddelde woningbezetting. De vergrijzing en de daarmee gepaard gaande veranderingen in de grootte van huishoudens, zorgen er beide voor dat het aantal burgers met een ondersteuningsbehoefte toeneemt.

Individualisering

Ontzuiling en marktwerking hebben mensen de gelegenheid gegeven eigen leefstijlen te ontwikkelen. Dit heeft gevolgen voor het algemene voorzieningenaanbod indien dit niet tijdig op de vraag is afgestemd. Maar individuele leefstijlen en het centraler stellen van het eigen belang kunnen ook leiden tot een dalende betrokkenheid bij en van de directe omgeving.

Extramuralisering

De vermaatschappelijking van de zorg oftewel extramuralisering houdt in dat meer mensen met beperkingen zelfstandig blijven wonen. Hierdoor zal een groter beroep worden gedaan op mantelzorgers, vrijwilligers, de gemeenschap en het beschikbare budget. Dit levert een spanningsveld op met de groeiende 24-uurseconomie, de (noodzakelijk) hogere arbeidsparticipatie en de invloed van de individualisering op de sociale cohesie.

Conclusies

Uit de hiervoor beschreven trends en ontwikkelingen kan geconcludeerd worden dat er een toename van het gebruik van Wmo-voorzieningen te verwachten is.

1. Door de vergrijzing neemt het aantal mensen met lichamelijke problemen toe. Daarmee neemt ook de potentiële vraag naar zorg toe. Het beroep op Wmo-voorzieningen zal dan eveneens toenemen.
2. Doordat de gemiddelde woningbezetting afneemt en het aantal oudere huishoudens stijgt, ontstaat er meer behoefte aan ondersteuning door derden. Ook hiervoor zal men een groter beroep doen op de Wmo.
3. Doordat mensen met een beperking zelfstandig (blijven) wonen, zullen zij vaker en langer van Wmo-voorzieningen gebruik maken.

Hoofdstuk 2 Samenhangende terreinen

De Wmo is niet een op zichzelf staand beleidsveld. Het heeft verbintenis met allerlei terreinen. Immers leefbaarheid wordt bepaald door de fysieke, economische en sociale pijlers. De gemeente heeft allerlei sociale taken voor haar inwoners. Hiervoor is een aantal wetten opgesteld te weten de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Wet inburgering (Wi) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het minimabeleid (MB) sluit daarbij aan. De Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) sluit ook aan bij de Wmo en is van invloed op welzijn en zorg. Daarnaast is er ook het sportbeleid, de Wet op de Jeugdzorg en het Integraal Veiligheidsbeleid dat aansluit bij de Wmo.

2.1 Wwb/Wmo

Er is een grote overlap in doelgroepen van de Wet werk en bijstand (Wwb) en de Wmo. De Wwb richt zich op burgers die (nog) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. De gemeente betaalt de bijstandsuitkering van deze mensen. Hieronder vallen jongeren, ouderen, alleenstaande ouders, allochtonen en mensen met een beperking. De Wmo richt zich onder andere op burgers die (nog) niet op eigen kracht kunnen meedoen aan de samenleving. Dit zijn ook vaak mensen die ook onder de Wwb vallen en een uitkering hebben. Het feit dat de gemeente nu financieel en inhoudelijk verantwoordelijk is voor zowel de Wwb, als de Wmo, biedt kansen om de mensen uit deze doelgroep te activeren. De gemeente kan bijstandsccliënten diverse trajecten (werk, sociale activering, etc.) aanbieden die uiteindelijk gericht zijn om uitstroom uit de bijstand te bevorderen. De komende jaren worden de mogelijkheden, die de combinatie van beide wetten bieden, onderzocht.

2.2 Openbaar vervoer/Wmo

Als mensen willen deelnemen aan de samenleving hoort daar ook de mogelijkheid van vervoer bij. Naast de individuele vervoersvoorzieningen, die vallen onder de Wmo verordening is het van belang dat er goed openbaar vervoer is, waar iedere inwoner gebruik van kan maken. De gemeente heeft geen zeggenschap over het openbaar vervoer. Dat is een taak van de Regio Twente. Knelpunten die zich in Oldenzaal voordoen zal de gemeente actief onder de aandacht brengen van het regiobestuur.

2.3 Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting

De gemeente zorgt voor een goede ruimtelijke ontwikkeling van de stad voor haar inwoners en weet de wensen van de inwoners te vertalen in ruimtelijke plannen, bestemmingsplannen en woningbouwplanningen die aansluiten bij de behoefte. De lopende samenwerkingsstructuur wordt daarbij voortgezet.

Gezien de toenemende vergrijzing in Oldenzaal, is het van belang dat ook de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners gestimuleerd wordt op het gebied van bouwen en wonen. Inwoners dienen gestimuleerd te worden om levensloopbestendig te gaan bouwen. Als mensen bij het ouder worden gebreken krijgen, kunnen ze langer in het eigen huis blijven wonen. In de stedenbouwkundige plannen moet de gemeente op haar beurt dan, in het verkavelingsprogramma, rekening houden met de mogelijkheid om een volledig woonprogramma op de begane grond te kunnen realiseren, als dat nodig is. Het is ook van belang hier een actieve houding in aan te nemen, voor de beheersbaarheid van de individuele woningaanpassingen. De gemeente streeft er naar om de woningvoorraad en de inrichting van de openbare ruimte beter geschikt te maken voor mensen met een functiebeperking.

2.4 Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv)/ gezondheidszorg/Wmo

De invoering van de Wmo raakt het werkterrein van de openbare gezondheidszorg. Volgens de Wcpv heeft de gemeente de taak de gezondheid van haar inwoners te beschermen, te bewaken en te bevorderen. De gemeente is verplicht iedere vier jaar een nota lokaal gezondheidsbeleid te maken met daarin de ambities, keuzes en prioriteiten op het gebied van volksgezondheid

en preventie. Onze samenleving kent verschillende kwetsbare inwoners. Dit komt doordat zij niet zelfredzaam zijn. Diverse zaken kunnen hier de oorzaak van zijn: werkloosheid, slechte beheersing van de Nederlandse taal, slechte woning, schulden, psychische problemen, verslaving, beperkte sociale vaardigheden enzovoort. Kwetsbare mensen hebben vaak een combinatie van problemen. Gezondheidsklachten zijn daar vaak een onderdeel van. De overheid en de betrokken instanties benaderen deze problemen nogal eens afzonderlijk. Maar de verschillende problemen hebben met elkaar te maken. B.v. mensen kunnen geholpen worden met problemen rond overgewicht, maar als dit het gevolg is van eenzaamheid, komt het probleem vanzelf weer terug. Het vergt daarom bijzondere inspanning om met een effectieve oplossing voor de problemen te komen. Voor de gemeente is het de uitdaging om beleid te ontwikkelen dat een samenhangend antwoord geeft op sociaal maatschappelijke- en gezondheidsproblemen en het voorkomen ervan. GGD Twente, maar zeker ook de sector van de eerste lijnszorg (b.v. huisartsen) kunnen een rol vervullen in realiseren van oplossingen. De komende vier jaar zal de gemeente daar waar mogelijk kansen van koppeling van beleid werkende weg gaan oppakken.

2.5 Sportbeleid

In het kader van de Wmo wordt sport gezien als middel om een bijdrage te leveren aan doelstellingen op andere beleidsterreinen.

Wie actief is en voldoende beweegt voelt zich prettiger, heeft een betere gezondheid, doet minder vaak een beroep op de gezondheidszorg en heeft een lager arbeidsverzuim. Wie dat ook nog eens buiten doet in een groene en natuurlijke omgeving, versterkt dat effect. Een actieve leefstijl draagt niet alleen bij aan preventie en gezondheid; ook andere maatschappelijk belangrijke functies krijgen een impuls zoals de leefbaarheid in wijken en buurten, de integratie van diverse bevolkingsgroepen, normen en waarden en daarmee de kwaliteit van onze samenleving. Sport drijft voornamelijk op de inzet van vrijwilligers, die én zelf actief zijn én bijdragen aan de participatie en integratie van -kwetsbare- andere groepen.

2.6 Wet op de Jeugdzorg

Het Ministerie van Jeugd en Gezin kent aan de gemeente een regierol toe voor het inrichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin. De minister wil de inrichtingsplicht opnemen in de Wet op de Jeugdzorg. Daarmee wordt een verbinding gelegd met de taken die de gemeente reeds heeft in de Wmo (prestatieveld 2) en de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Jeugdgezondheidszorg).

2.7 Integraal veiligheidsbeleid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor samenleven. Het is een kerntaak van de overheid zorg te dragen voor een veilige omgeving. Veiligheid begint bij preventie van criminaliteit, radicalisering en geweld, maar strekt zich ook uit tot externe veiligheid, brandveiligheid en verkeersveiligheid. Alleen in een veilige omgeving kunnen mensen naar buiten treden, elkaar ontmoeten en zich ontwikkelen. Daarbij gaat het niet alleen om fysieke veiligheid, maar ook om sociale veiligheid. Een mens moet zichzelf kunnen en durven zijn, moet niet bang hoeven zijn voor een ander. De gemeente bevordert de sociale veiligheid via een wijkgerichte aanpak. Dit is beschreven in de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2008 .

Hoofdstuk 3 Burger- en cliëntenparticipatie in de Wmo

3.1 Achtergrond

Participatie is een belangrijk element in de Wmo. De gedachte daarachter is tweeledig. Enerzijds kan het tijdig betrekken van belanghebbenden (zoals vertegenwoordigers van doelgroepen en organisaties/instellingen) bij de beleidsontwikkeling ertoe leiden dat zoveel mogelijk lokaal beleid 'op maat' kan worden gemaakt. Anderzijds heeft de rijksoverheid als sturingsfilosofie achter de Wmo aangegeven dat 'horizontale verantwoording' wordt afgelegd: niet aan het rijk ('verticaal'), maar –via de gemeenteraad- aan de inwoners en instellingen. Om effectief lokaal Wmo-beleid te kunnen voeren, is de inbreng van lokale belangenorganisaties van mensen met een beperking of chronische ziekte in het gemeentelijk beleid van groot belang. Zij weten immers uit eigen ervaring wat er nodig is om deel te kunnen nemen aan de maatschappij (ervaringsdeskundigheid). Zij kunnen aangeven welke obstakels daarvoor in de eigen situatie bestaan (kennis van de lokale situatie). Ook kunnen zij oplossingen aandragen om deze obstakels op te heffen (adviesrol). Door de inbreng van lokale belangenorganisaties ontstaat bovendien draagvlak bij betrokkenen over het gevoerde beleid.

3.2 Onderscheid burger- en cliëntenparticipatie

Bij participatie binnen de Wmo worden de begrippen burger- en cliëntenparticipatie wel eens door elkaar gebruikt. Een toelichting:

Onder *burgerparticipatie* verstaat de gemeente Oldenzaal:

- een proces waarbij (groepen van) burgers, organisaties en bedrijven in meer of mindere mate worden betrokken bij het te vormen beleid. Dit wordt gedaan vanuit een interactieve grondhouding en werkwijze. Bij burgerparticipatie wordt onderscheid gemaakt tussen algemeen belang en individueel belang. Onder algemeen belang worden (algemeen) feiten of omstandigheden verstaan die geacht worden tot het belang te strekken van iedereen en/of voor iedereen van belang te zijn. Bijv. zaken m.b.t. milieu, gezondheid, onderwijs of veiligheid. Voor het omgaan met individuele belangen zijn veelal wettelijke procedures voorhanden. Het instrument 'Burgerparticipatie' wordt dan ook ingezet voor het algemeen belang.

Burgerparticipatie krijgt vorm in de kadernota Burgerparticipatie die op 3 april 2008 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Onder *cliëntenparticipatie* verstaat de gemeente Oldenzaal:

- een proces waarbij gemeente, betrokken cliënten en extern deskundigen via een open houding naar elkaar toe en een vooraf besproken aanpak, samen vorm en inhoud geven aan (delen van) plannen of beleid. Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen. Het doel van cliëntenparticipatie is het vinden van maximaal draagvlak, maximale transparantie van gemeentelijk beleid en verantwoording op lokaal niveau.

Cliëntenparticipatie wordt in de gemeente Oldenzaal ingevuld door de oprichting van een brede Wmo-adviescommissie. De commissie neemt vanaf april 2008 de plaats in van de in 2005 opgerichte, Klankbordgroep Cliënten Wmo. De Adviescommissie kan gevraagd en ongevraagd adviseren over het te voeren beleid en de uitvoering daarvan.

Hoofdstuk 4 Verantwoording en evaluatie

Centraal in de beleidsagenda staat de formulering van het beleid per prestatieveld, thema of doelgroep. Allereerst gaat het daarbij om de concrete beleidsdoelen die de gemeente in vier jaar wil realiseren. De gemeente dient jaarlijks te evalueren hoe het gaat met de realisatie van de gestelde doelen en bespreekt deze evaluatie ook met de direct betrokkenen en met de gemeenteraad. Concreet gaat het om de prestatiegegevens en de benchmark Wmo. Daarnaast laat het ministerie van VWS diverse onderzoeken verrichten.

4.1 Prestatiegegevens Wmo

Op grond van artikel 9 lid 1b van de Wmo dient de gemeente bepaalde prestatiegegevens over de maatschappelijke ondersteuning in het voorgaande kalenderjaar te registreren en te publiceren. Deze gegevens zijn vastgelegd in de Regeling maatschappelijke ondersteuning.

Daarnaast moet de gemeente jaarlijks de tevredenheid meten over de uitvoering van de Wmo onder vragers van maatschappelijke ondersteuning (art. 1 lid 1a).

De gemeente dient de gegevens over prestaties en tevredenheid jaarlijks vóór 1 juli op grond van art. 9 lid 2 aan de Minister van VWS of aan een door hem aan te wijzen centrale onderzoeksinstituting te sturen.

Op grond van art. 9 lid 3 verzamelt en analyseert deze onderzoeksinstituting zowel de prestatiegegevens als de gegevens over tevredenheid. Vervolgens presenteert de onderzoeksinstituting de gegevens in een jaarlijkse rapportage waarin de gemeenten met elkaar worden vergeleken. Het doel hiervan is om burgers en maatschappelijke organisaties in staat te stellen om op een eenvoudige wijze de gegevens over hun gemeente op het terrein van maatschappelijke ondersteuning te beoordelen en deze te vergelijken met de gegevens over andere gemeenten.

Omdat de prestatiegegevens vergelijkbaar dienen te zijn, is in de Regeling maatschappelijke ondersteuning vastgelegd om welke gegevens het in ieder geval gaat.

4.2 Benchmark Wmo

Naast de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 9, worden ook ander onderzoeksgegevens verzameld. In opdracht van VWS en de VNG is een benchmark Wmo ontwikkeld. Deelname van de gemeente aan deze benchmark is vrijwillig. De benchmark Wmo biedt een verdieping ten opzichte van de vergelijking van verplichte prestatiegegevens omdat meer gegevens van gemeenten worden vergeleken. De benchmark Wmo bestaat uit:

- Een benchmark, die de gehele breedte van de Wmo beslaat;
- Verdiepende modules, waarmee het mogelijk is om de eigen gemeenten met andere gemeenten op specifieke terreinen te vergelijken.

De gemeente Oldenzaal neemt ook deel aan de benchmark Wmo.

4.3 Onderzoek ministerie VWS

Het ministerie heeft medewerking aan gemeenten gevraagd om in de komende jaren mee te werken aan een aantal onderzoeken naar het beleid van gemeenten. Deze onderzoeken vinden plaats in het kader van de Wmo over de evaluatie van de wet en over de verplichting van het rijk om de prestaties van gemeenten in de Wmo openbaar te maken (artikel 24 en 9). De gemeente Oldenzaal verleent medewerking aan deze onderzoeken.

Hoofdstuk 5 Financiën

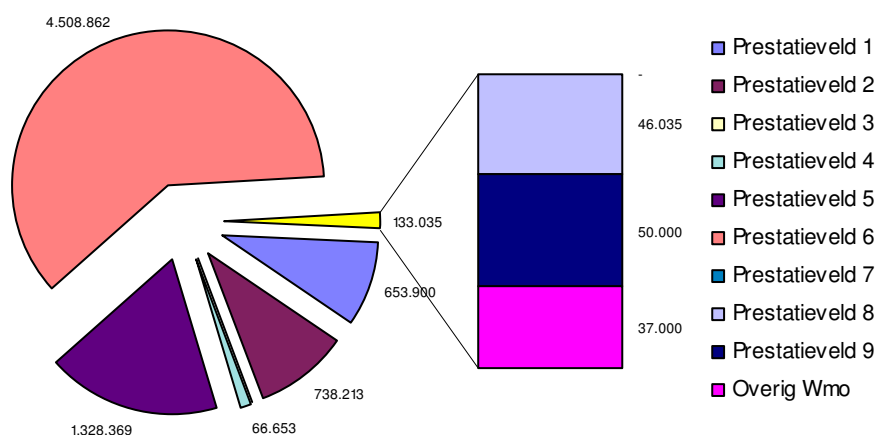
Een groot deel van de taken uit de Wmo wordt al tot de verantwoordelijkheid van gemeenten gerekend. Doel van de wet is juist om het bestaande beleid meer in samenhang te gaan formuleren en uitvoeren. Voor de extra taken, die door de Wmo bij gemeenten worden neergelegd ontvangt de gemeente extra middelen.

Voor het financieel kader betekent dit bij de formulering van het beleid en de uit te voeren speerpunten, dat eerst gekeken moet worden naar dekkingsmogelijkheden binnen de bestaande begroting. Onderdelen van het Wmo-beleid zijn terug te vinden in alle bestaande programma's in de (huidige) programmabegroting. Dit betekent dan ook dat een groot aantal activiteiten kan worden gedekt uit bestaande budgetten op de terreinen welzijn, zorg, jeugd, cultureel werk en onderwijs.

In onderstaand overzicht zijn de subsidies voor 2008 van de Wmo per prestatieveld opgenomen. De personeels- en kapitaallasten zijn niet in het overzicht opgenomen. Dit betekent dat er voor prestatieveld 3 geen bedragen zijn aangegeven, omdat de kosten die gemaakt worden alleen personeelskosten zijn. Voor prestatieveld 7 is ook geen bedrag aangegeven, omdat deze activiteiten met name door de centrumgemeente Enschede worden uitgevoerd en de gemeente op dit moment voor de bestrijding van huiselijk geweld geen subsidie verstrekt. Voor een overzicht van de onderdelen per prestatieveld wordt verwezen naar bijlage 3.

Totaal uitgaven per prestatieveld Wmo		
Prestatieveld	Raming 2008 (Na Perspectiefnota)	Percentage
Prestatieveld 1	653.900	9%
Prestatieveld 2	738.213	10%
Prestatieveld 3	-	0
Prestatieveld 4	66.653	1%
Prestatieveld 5	1.328.369	18%
Prestatieveld 6	4.508.862	60%
Prestatieveld 7	-	0
Prestatieveld 8	46.035	1%
Prestatieveld 9	50.000	1%
Overig Wmo	37.000	0%
Totaal	7.429.032	100%

Raming 2008 WMO (Na Perspectiefnota 2009)

Deel 2 Prestatievelden

Hoofdstuk 6 Prestatievelden

6.1 Inleiding

De verschillende leefgebieden waarop de Wmo iets betekent, zijn ondergebracht in 9 prestatievelden. Deze prestatievelden vormen de kapstok voor het Wmo beleid van de gemeente. In dit tweede deel wordt per prestatieveld (of per cluster prestatievelden) iets over de huidige situatie en de doelstellingen waar de gemeente naartoe werkt beschreven. Een uitgebreide, algemene omschrijving van de 9 prestatievelden is in bijlage 2 terug te vinden.

6.2 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

Wettekst prestatieveld 1

Het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.

Toelichting op wettekst

Het prestatieveld 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten' is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft binnen prestatieveld 1 dan ook een grote vrijheid om lokaal invulling te geven en prioriteiten te stellen. De verschillen in behoeften variëren immers tussen gemeenten, onder meer vanwege bevolkingssamenstelling en lokale tradities.

Omschrijving

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te maken van winkels, scholen, eenvoudige zorg- en welzijnsdiensten enzovoorts. Goed samenleven in buurt en wijk is een randvoorwaarde voor mensen om mee te kunnen doen in de samenleving. Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in de buurt raakt aan veel onderwerpen: wonen, veiligheid, aandacht voor elkaar, kwetsbare groepen, de inrichting van de openbare ruimte, vrijwilligerswerk, aanpak overlastbestrijding, de ontwikkeling van wijken, en het optimaliseren van de advies- en ondersteuningsfunctie.

Doelgroep

Alle inwoners van de wijken in de gemeente Oldenzaal.

Huidig beleid

Uit het leefbaarheidsonderzoek komt naar voren dat de Oldenzalers over het algemeen tevreden zijn over hun woon- en leefomgeving. Daarbij zijn ze content met het aanwezige (hoogwaardige) voorzieningenniveau.

Centraal in het gemeentelijk beleid staat de eigen verantwoordelijkheid van bewoners. De rol van de gemeente is gelegen in het bieden van faciliteiten, het bevorderen van initiatieven van bewoners en het wegnemen van belemmeringen.

Sociale samenhang en leefbaarheid

Om de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk te bevorderen worden instrumenten ingezet op het terrein van welzijn en wijkbeheer.

De welzijnsfuncties richten zich op ontmoeting en participatie, recreatie, educatie, informatie en advies, sociale activering en multicultureel samenleven. Het welzijnswerk is bedoeld voor alle inwoners van de gemeente dus ook voor inwoners met een beperking.

Daarnaast kent elke wijk een wijkteam, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente (stadsbeheer), bouwvereniging en politie. Getracht wordt om zoveel mogelijk samen met of op initiatief van burgers te doen.

Accommodatiebeleid

Op basis van de (verouderde) nota accommodatiebeleid kan iedere wijk (m.u.v. de centrale wijk/ binnenstad) bogen op een eigen wijkwelzijnsaccommodatie. Die accommodaties zijn, naast andere accommodaties die de wijk kent (vanuit onderwijs, sport) een middel voor het uitvoeren van de welzijnsfuncties.

Wijkorganen

De gemeente ondersteunt wijkorganen in hun rol om het belang van de wijk(bewoners) te dienen.

Brede school

In 2004 is de gemeente in de wijk Zuid-Berghuizen gestart met een project Brede School. Deze ontwikkeling, gericht op het kind en zijn/haar talenten, is na de projectperiode structureel voortgezet onder de naam Breedwijs. De gemeente is voornemens deze ontwikkeling ook in andere wijken van start te laten gaan, met name ook in de Thij.

Woon- en wijkvisies

In de wijken Zuid-Berghuizen en de Thij zijn integrale wijkvisies ontwikkeld, waarin de pijlers fysiek, economisch en sociaal in onderlinge samenhang zijn gewogen. Er wordt een wijkregisseur aangesteld voor (minimaal) een periode van 4 jaar voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma van de beide wijkvisies.

In de woonvisie staat dat de gemeente integraal beleid wil ontwikkelen op terreinen wonen, zorg en welzijn. Dat wil zeggen dat voor zorgbehoevende ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking het aanbod van wonen, zorg- en welzijnsvoorzieningen op elkaar is afgestemd.

Tot slot leveren sport en kunst en cultuur een belangrijke bijdrage aan het gevoel van saamhorigheid en betrokkenheid bij de wijk. Deze beleidsvelden worden zelfstandig uitgewerkt en niet betrokken in deze beleidsagenda. De uitwerking van deze beleidsvelden geschiedt wel vanuit de visie dat de gemeente voorwaarden creëert waardoor iedereen kan meedoen.

Partners

- Woonmaatschappij WBO Oldenzaal
- Politie
- Impuls
- Stichting Welzijn Ouderen (SWO) Oldenzaal
- Kerken
- Wijk- en buurtverenigingen/organen
- Scholen
- Sportverenigingen
- Zorgaanbieders

Netwerken

- Sportraad
- Stuurgroep leefbaarheid/veiligheid
- Wijkbeheerteam (gemeente, WBO, politie)

Ontwikkelpunten

- Vanuit de stadsvisie 2025 en de wijkvisies Zuid-Berghuizen en de Thij een samenhangende visie ontwikkelen en beleid maken op sociale samenhang en leefbaarheid.

- Aanstellen van een wijkregisseur voor (minimaal) een periode van 4 jaar voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma van de beide wijkvisies.
- Accommodatiebeleid moet deel gaan uitmaken van inhoudelijk beleid.
- Woonservicezones ontwikkelen voor alle doelgroepen.
- Het concept Breedwijs verder ontwikkelen
- Wijkgericht werken bevorderen

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

De inwoners wonen prettig samen en zijn tevreden over hun contacten met andere bewoners. Ze helpen zelf naar vermogen mee (eigen kracht en medeverantwoordelijkheid) om de leefbaarheid en het samenleven in hun wijk te bevorderen. Uitgangspunt is een passend voorzieningenniveau voor alle inwoners in alle wijken.

Samenhang met andere prestatievelden/ beleidsterreinen

Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid raakt ook andere sectoren zoals wonen, ruimtelijke ordening, onderwijs, economie, veiligheid en verkeer en vervoer. De voorzieningen en het maatschappelijk initiatief zijn ook van belang voor de andere sectoren. Evenzo zijn bepaalde speerpunten op andere beleidsterreinen, zoals de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, de aanpak van huiselijk geweld en individuele voorzieningen weer van betekenis voor dit prestatieveld.

Buiten de Wmo om heeft dit prestatieveld ook relaties met onderwijs, denk bijvoorbeeld aan multifunctioneel gebruik van lokalen en pleinen, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (ouderen en jongeren) en verkeer en vervoer (veiligheid, gezondheid). Het één kan niet zonder het ander, maar integraal beleid kan ook via afstemming van speerpunten op verschillende deelreinen tot stand komen.

Speerpunten voor het beleid

- Uitwerken van speerpunten uit de stadsvisie en wijkvisies
- Wijkgericht werken verder uitwerken
- Herijken accommodatiebeleid welzijn
- Ontwikkelen van beleid voor zorgvoorzieningen, woonzorgzones en uitvoeren pilots

6.3 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

Wettekst prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Toelichting op wettekst

Het prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' gaat over de in een gemeente wonende jeugdigen - en in voorkomende gevallen hun ouders- bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval, zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden.

Omschrijving

Binnen prestatieveld 2 is preventie het leidende principe. Het integraal jeugdbeleid richt zich op het creëren van kansen en ontwikkelingsmogelijkheden en op het voorkomen van achterstanden voor alle jeugdigen. Ouders en jeugdigen die dit nodig hebben, biedt de gemeente aanvullende ondersteuning. Dit beleidsterrein geldt als een aanvulling op in andere wetgeving, zoals de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) en de Leerplichtwet, vastgelegde taken.

Het ligt voor de hand dat we bij dit prestatieveld aansluiting zoeken bij de in het kader van het preventief jeugdbeleid (door VNG, IPO, Rijk en MO groep) overeengekomen functies, die er op lokaal niveau tenminste moeten zijn. In de Wet op de Jeugdzorg zijn deze functies verder uitgewerkt, deze functies zijn:

1. informatie en advies;
2. signalering;
3. toeleiding naar hulp;
4. lichte pedagogische hulpverlening;
5. coördinatie van de zorg.

Bij de functie 'signalering' gaat het bijvoorbeeld om de coördinatie tussen signalerende instanties. De functie 'toeleiding tot het hulpaanbod' heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstands- en HALT-voorzieningen. Bij 'pedagogische hulp' gaat het om het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan, en om schoolmaatschappelijk werk. 'Coördinatie van zorg' betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen voorzover deze niet reeds onder de Wcpv (basistaken jeugdgezondheidszorg) is gebracht.

De ontwikkeling van instrumenten voor dit prestatieveld vindt niet plaats binnen de invoering Wmo maar binnen reeds lopende trajecten op het gebied van het jeugdbeleid (Operatie Jong). Het gaat daarbij onder meer om de volgende trajecten:

- Impuls opvoed- en gezinsondersteuning

Inzet van extra middelen voor opvoed- en gezinsondersteuning via de Impuls opvoed- en gezinsondersteuning. Vijftig gemeenten hebben voor een periode van drie jaar extra middelen gekregen met als doel het vergroten van het bereik van risicogezinnen en jeugdigen en het verkrijgen van meer inzicht in de effectiviteit van de gehanteerde interventies en methoden op lokaal niveau.

- Ondersteuningstraject vijf functies preventief jeugdbeleid van de VNG

Ondersteuning van gemeenten bij de vijf functies van lokaal preventief jeugdbeleid (Wmo). Dit traject wordt door de VNG uitgevoerd en is in november 2004 gestart. Hierin wordt aan ge-

meenten ondersteuning geboden bij het op een goede wijze invullen van de vijf functies van het preventief jeugdbeleid. Er zijn een aantal handreikingen in oktober 2005 door de VNG uitgebracht.

De gemeente heeft in het integraal preventief jeugdbeleid een regierol. De gemeente ziet toe op een goede onderlinge samenwerking tussen alle betrokkenen. Afhankelijk van het specifiek beleidsterrein als onderdeel van het jeugdbeleid, zal de gemeente daarin in meer of mindere mate een regisserende rol in vervullen. In beleidstermen betekent dit:

- tot stand brengen van samenhang, afstemming en afbakening van functies en taken
- organiseren van een integrale aanpak en verdeling van verantwoordelijkheden
- scheppen van een helder kader voor de interne gemeentelijke en bredere lokale regievoering
- eenduidige aansturing en financieringssystematiek van lokale organisaties

Doelgroep

Alle inwoners van 0 tot 23 jaar in de gemeente Oldenzaal.

Huidig beleid

In Oldenzaal staat het jeugd- en onderwijsbeleid hoog op de politieke agenda. De missie van de gemeente is de volgende:

Oldenzaal ziet het, vanuit haar specifieke gemeentelijke verantwoordelijkheden, als haar missie haar jeugdige inwoners volop in staat te stellen zich te ontplooiën tot zelfstandige individuen, die goed voorbereid zijn op hun toekomst en hun plaats in de samenleving, in al zijn facetten, weten te vinden. De gemeente streeft bij voortduring naar afstemming tussen en samenhang in het jeugd- en onderwijsbeleid. Daartoe worden de jeugd- en onderwijsnetwerken op elkaar afgestemd en zoveel mogelijk geïntegreerd. De gemeente gaat uit van overleg en samenwerking op beleidsniveau, het niveau van coördinatie van de uitvoering en van de uitvoering zelf.

Centrum voor Jeugd en Gezin

In de komende periode wordt een nieuwe structuur ontwikkeld waarbij het centrum voor jeugd en gezin een belangrijke rol zal vervullen. Dit is geen nieuwe voorziening naast de bestaande, maar zal door het maken van afspraken tussen bestaande instellingen moeten groeien. Onderzocht moet worden of de bestaande vangnetten uit het Oldenzaalse deel van de KANS-structuur kunnen integreren en zich kunnen ontwikkelen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin. Tripple P zou daarbij de inhoudelijke werkwijze kunnen zijn.

Zorgadviesteams

Daarnaast zet de gemeente verder in op de vorming van Zorgadviesteams rondom het primair onderwijs en de zorgstructuur voor het voortgezet onderwijs. Gelet op deze deels nieuwe structuren zal gewaakt moeten worden voor overlap met de reeds bestaande. Gestreefd wordt naar een organisatiestructuur die de verbinding tussen de zorgadviesteams met het beoogde centrum voor jeugd en gezin waarborgt. Naar verwachting heeft Weer Samen Naar School (zorgstructuur van het primair onderwijs) hierin ook een belangrijke rol.

Passend onderwijs

De toekomstige zorgplicht van het regulier onderwijs voor passend onderwijs (verwachte invoering 2011, experiment Twente vanaf 2008) zal onder meer leiden tot een nog integralere benadering van de zorgbehoefte van jeugdigen en hun ouders. Zo is het mogelijk de indicering voor zorg (speciaal onderwijs, jeugdzorg en andere ondersteuning) op één punt te laten plaatsvinden. Er wordt toegewerkt naar een vraaggerichte benadering (kind en ouder staan centraal).

Jeugdbeleid en Jeugdzorg

Oldenzaal zal verder gebruik maken van het Actieprogramma 'Jeugdbeleid en Jeugdzorg' van de provincie Overijssel.; o.a. voor professionalisering van de signaleringsfunctie van het onderwijs verbetering van de schoolnabije zorg, en van de actiepunten deelname aan het registratie-

programma VIS2, Maatschappelijke integratie na detentie, Eigen Krachtconferentie en Casus-overleg Loverboys.

De hierboven genoemde punten worden vanzelfsprekend in samenhang ontwikkeld.

Alcoholgebruik

De gemeenten Dinkelland, Losser en Oldenzaal hebben samen de Kadernota "Happy Fris", gericht op beperking van schadelijk alcoholgebruik onder de jeugd, vastgesteld. Als concrete vertaling daarvan is een meerjarig activiteitenplan ontwikkeld. Dit wordt de komende jaren uitgevoerd.

Partners

- Impuls
- Scholen
- GGD
- HALT
- Tactus
- Carint JGZ
- Bureau Jeugdzorg
- Politie
- MEE

Netwerken

- KANS-structuur, met o.a.: buurtnetwerken, vangnetwerken, jeugdhulpteam, beleidsgroep jeugd
- Onderwijsstructuur, met o.a.: besturenoverleg, voorbereidingsgroep besturenoverleg, directorenkringoverleg primair onderwijs Oldenzaal, werkgroep VVE-taal
- Ambtelijk en bestuurlijk overleg JGZ
- Overlegstructuur passend onderwijs
- Afstemmingsoverleg gemeente en provincie

Ontwikkelpunten

- Voorkomen van overlap in netwerken door naar een nieuwe structuur voor het jeugd- en onderwijsbeleid.

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

Jeugdigen groeien op tot evenwichtige en gezonde burgers.

Samenhang met andere prestatievelden en beleidsterreinen

Prestatieveld 2 heeft samenhang met prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid.

Preventief beleid kan overlast op een later moment voorkomen en een goede sociale cohesie en het bevorderen van leefbaarheid kan bijdragen aan voorkomen van problemen en biedt risicogroepen een sociaal netwerk.

Daarnaast heeft het prestatieveld ook verbinding met prestatieveld 7: maatschappelijke opvang en steunpunten huiselijk geweld. Zowel maatschappelijke opvang als het steunpunt huiselijk geweld komen jeugdigen tegen. Goede afspraken over samenwerking zijn belangrijk.

Ten aanzien van prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg kan aangegeven worden dat het ook hier gaat het om een goede afstemming waar het voorzieningen of activiteiten voor de jeugd betreffen.

Tot slot is er samenhang met prestatieveld 9 verslavingszorg. Hierbij is er samenwerking/afstemming noodzakelijk t.b.v. kinderen van verslaafde ouders en de toenemende verslavingsproblematiek bij jongeren.

Speerpunten voor het beleid

- Ontwikkelen van Centra voor Jeugd en Gezin
- Verder ontwikkelen van Zorgadviesteams rond primair en voortgezet onderwijs
- Het upgraden van de netwerkstructuur, integratie van jeugd- en onderwijsnetwerk
- Keuze maken voor en (desgewenst) invoering van het programma "Tripple P"
- Uitvoering van een meerjarig activiteitenplan "Happy Fris"
- Experiment Passend Onderwijs
- Verdere implementatie Brede School , tweede pilot in De Thij
- Inzetten Eigen Kracht Conferentie om probleemoplossend vermogen van ouders en jeugdigen te vergroten (empowerment).

6.4 Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

Wettekst prestatieveld 3

Het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning.

Toelichting op wettekst

Dit prestatieveld, het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning, kan zowel een algemene als een individuele component hebben. Met 'het geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het gaat hierbij om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten en om meer specifieke voorzieningen zoals individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag. Ook is er een duidelijke relatie met prestatieveld 6, de individuele voorzieningen.

Het rijk wil dat gemeenten zich bij het geven van informatie laten leiden door de 'één loket gedachte': een burger hoeft zich maar één keer tot de gemeente te wenden om over alle voorzieningen informatie te krijgen die hij nodig heeft. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen waar zij zelf 'over gaat', maar ook informatie te geven over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Naast het geven van informatie en advies is cliëntondersteuning ook een belangrijke pijler. Onder cliëntondersteuning wordt verstaan het ondersteunen van de burger bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning gaat dus een stap verder dan informatie en advies.

Cliëntondersteuning is bedoeld voor mensen met een vraag of situatie die zo complex is dat de persoon deze niet zelf of met zijn omgeving kan oplossen. Het doel is, de persoon in staat te stellen (weer) zelf de regie te nemen over zijn omstandigheden, al dan niet met hulp van zijn omgeving. Zo bevordert cliëntondersteuning de zelfredzaamheid en participatie van mensen en kan het preventief werken voor het inzetten van zwaardere en duurdere zorg en hulpverlening. Cliëntondersteuning is met name bedoeld voor kwetsbare groepen en kan zich richten op vele levensterreinen.

Doelgroep

Alle inwoners van Oldenzaal die informatie, advies en cliëntenondersteuning willen voor voorzieningen in het kader van de Wmo. Op dit moment is het loket met name bedoeld voor mensen met een vraag over voorzieningen voor gehandicapten en huishoudelijke verzorging.

Huidig beleid

Wmo-loket

Het Wmo-loket van de gemeente bestaat sinds 1 januari 2007. Bij de invoering van de Wmo is het loket opgezet als groeimodel. Dit betekent dat het loket zich vanaf 1 januari beperkt heeft tot de uitvoering van de wettelijke taken. Naast het informeren over de Wmo-voorzieningen wordt ook informatie en advies gegeven over inkomensondersteunende voorzieningen van de gemeente. Natuurlijk kan een burger ook met andere Wmo-vragen terecht bij het loket. Voor zover dat mogelijk is worden ze in het loket of in de backoffice van de gemeente afgehandeld. Daar waar dat niet kan wordt cliënt of de vraag doorverwezen. Verder vervult de gemeentelijk ouderenbezoeker een belangrijke rol in informatie en advies over de (gemeentelijke) voorzieningen. Ook veel andere organisaties en personen geven informatie, advies en cliëntenondersteuning. Dit doen ze toegesneden op hun werkzaamheden of de doelgroep waarvoor ze werken.

Vraagverheldering

Een belangrijk deel van het werk van loketmedewerkers bestaat uit vraagverheldering: “Wat is de vraag achter de vraag?” Op regionaal niveau is hiervoor een vraagverhelderingsmodule ontwikkeld die gemeenten kunnen afnemen. Onderdeel van deze module is ook een beslisboom die als hulpmiddel kan dienen bij de indicatiestelling voor de hulp bij het huishouden. Het automatiseringsbedrijf Centric is ook bezig met het ontwikkelen van een loketmodule voor de vraagverheldering. Naast vraagverheldering legt de module ook de vragen aan het loket vast en kan er managementinformatie uit worden gehaald. Zo'n vraagverhelderingsmodule zou op korte termijn een belangrijk instrument in het loket kunnen zijn. Enerzijds voor de loketmedewerkers anderzijds als sturingsinstrument. Beoordeeld moet worden of een module voor vraagverheldering meerwaarde heeft en waar deze dan aan moet voldoen. Belangrijke onderdelen daarbij zijn:

- de vraagverheldering;
- de beslisboom;
- de managementinformatie.

Strategisch- en uitvoeringsoverleg Oldenzaal

In Oldenzaal zijn, naast de gemeente, op het moment verschillende partijen die informatie en advies geven. Dit zijn MEE Twente, Stichting Welzijn Ouderen, Impuls, Steunpunt Informele Zorg.

Met de bestaande loketten in Oldenzaal (MEE, SWO en Impuls) is het strategisch overleg Oldenzaal gestart om afstemming te krijgen tussen de verschillende informatiefuncties in Oldenzaal en te beoordelen waar 'witte vlekken' zitten in de cliëntondersteuning.

Naast het strategisch overleg is er ook een uitvoerdersoverleg, waar twee keer per jaar de loketmedewerkers van de verschillende organisaties bij elkaar komen.

Afstemming met AWBZ

Gemeenten moeten in hun loket afstemming zoeken met de AWBZ. In 2007 vond deze afstemming plaats, doordat gewerkt werd met de aanmeldmodule van het CIZ en doordat combinatie-aanvragen (dus én Wmo én AWBZ) door het CIZ werden afgehandeld. Verder was de gemeente Oldenzaal, samen met een aantal andere gemeenten, nog in gesprek met het CIZ over de afstemming met de AWBZ in het algemeen. Inmiddels heeft de gemeente Oldenzaal gekozen voor een andere indicerder en zullen over de AWBZ in het algemeen met het CIZ nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Regionaal beleid

Klankbordgroep samenwerking Twentse zorgloketten

Op regionaal niveau is er in de klankbordgroep samenwerking Twentse zorgloketten afstemming tussen gemeenten over de loketten en worden er nieuwe dingen ontwikkeld. Dit wordt teruggekoppeld naar het ambtelijk overleg Wmo van de Regio Twente waarna er over kan worden besloten.

Sociale kaart

De gemeente heeft de expliciete taak om Wmo-breed informatie, advies en cliëntondersteuning te leveren. Een hulpmiddel is de Twentse digitale sociale kaart. Deze is op regionaal niveau ontwikkeld en te vinden op www.socialekaarttwente.nl. In 2008 zal naar de huidige en gewenste vorm van de sociale kaart worden gekeken.

Partners

- MEE-Twente
- Stichting Welzijn Ouderen
- Steunpunt Informele Zorg
- Impuls
- Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ)

Netwerken

- Strategisch- en uitvoeringsoverleg Oldenzaal
- Klankbordgroep samenwerking Twentse zorgloketten
- Ambtelijk en bestuurlijk afstemmingsoverleg Wmo

Ontwikkelpunten

- Verbreding en verdieping van loketfunctie
- Evalueren huidige vorm regionale sociale kaart
- Managementinformatie vanuit het loket
- Beoordelen of er meerwaarde is voor een module vraagverheldering en een beslisboom in loket
- Cliëntondersteuning waaronder afspraken met MEE-Twente

Beleidsagenda 2008-2011

Doelstellingen

- De burger weet de weg naar voorzieningen te vinden, er ontstaat een goed, Wmo-breed, netwerk van informatie, advies en cliëntondersteuning.
- zorgen voor een kwalitatief goed niveau van cliëntondersteuning door (kwaliteits)eisen te formuleren en afstemming te zoeken met partners.
- bijdragen aan het vormgeven van een brede loketfunctie, het faciliteren van de loketmedewerkers en het ontwikkelen van een basis voor beleidsontwikkeling, planning en aansturing van het loket.

Samenhang met andere prestatievelden/beleidsterreinen

Prestatieveld 3 ondersteunt de te bereiken doelstellingen van alle prestatievelden. In de eerste plaats de informatievoorziening die in principe betrekking kan hebben op het hele brede terrein van de Wmo en zelfs van aanpalende beleidsterreinen. Zowel waar het gaat om bijvoorbeeld de algemene (basis) voorzieningen van prestatieveld 1 als om de individuele voorzieningen van prestatieveld 6. Op prestatieveld 6 is het de toegangspoort voor het verlenen van de individuele voorzieningen.

Speerpunten voor het beleid

- Beleid ontwikkelen en implementeren over breedte en diepte loket
- Cliëntondersteuning: afspraken met partners maken
- Relatie met MEE-Twente
- Wijze van informatieverstrekking en vraagverheldering

6.5 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligerswerk

Wettekst prestatieveld 4

Het ondersteunen van mantelzorgers bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Toelichting wettekst

De overeenkomst tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk is gelegen in het feit dat beide velden zich inzetten voor de naasten. Dit is dan ook de reden waarom ze in één prestatieveld zijn ondergebracht.

In dit prestatieveld gaat het vooral om algemene beleidsmaatregelen. Individuele voorzieningen zijn minder aan de orde, al biedt de Wmo daartoe, als de gemeente dat wil, wel alle ruimte. Hoewel de gemeentelijke verplichtingen op dit beleidsterrein vooral procedureel zijn, verwacht de regering, dat nu ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers voor het eerst een wettelijke basis zal krijgen, het gemeentelijk beleid zeker zal worden geïntensiveerd.

Omschrijving

Bij het verlenen van mantelzorg gaat het –niet beroepsmatig- bieden van langdurige zorg aan iemand uit de directe (naaste) omgeving; zorg die qua duur en intensiteit de ‘normale gang van zaken’ overstijgt. De zorgverlening vloeit direct voort en overstijgt de gebruikelijke zorg van huisgenoten. Vaak komen voor de mantelzorger de maatschappelijke verplichtingen en persoonlijke voorkeuren in de knel.

De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig) burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en b.v. sport) vormt een onmisbaar deel van de ‘civil society’. Vrijwilligerswerk is ook bij uitstek het voertuig voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar ook levert hij een actieve bijdrage. Hij geeft niet alleen zijn eigen ‘meedoen’ vorm, maar draagt ook bij aan het ‘meedoen’ van kwetsbare groepen.

Doelgroep

Mantelzorg neemt in Nederland een belangrijke plaats in binnen het geheel van de zorg en welzijn. Uit gegevens van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat er 3,4 miljoen mensen zijn (circa 20%) die zich wel op een of andere manier voor een ander inzetten. Natuurlijk zijn deze mensen niet allemaal even langdurig en intensief bezig. Het ministerie van VWS richt zich beleidsmatig met name op de groep mensen waarvoor dit wel geldt. Daarbij wordt uitgegaan van een zorgperiode van tenminste 3 maanden en een intensiteit van tenminste 8 uur per week. Niet dat andere varianten minder belangrijk zijn, maar langdurige en intensieve zorgverlening gaat vaak gepaard met overbelasting en ontwrichting van de eigen leefsituatie.

Vrijwilligerswerk vormt de ruggengraat van onze samenleving als het gaat om maatschappelijke participatie. In de nota Vrijwilligerswerk van de gemeente wordt vrijwilligerswerk gedefinieerd als ‘werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht voor anderen of de samenleving’. Oldenzaal telt zo’n 280 organisaties waar vrijwilligers actief zijn en naar schatting zo’n 7.500 vrijwilligers.

Huidig beleid

Mantelzorg

Mantelzorg gaat om zorg waarvoor anders een professionele hulpverlener nodig was geweest. Het bieden van mantelzorg geeft uitdrukking aan de solidariteitgevoelens in de samenleving. Velen zien het als een maatschappelijke plicht om de ander te helpen als dat nodig is.

Mantelzorgers weten soms ook niet dat zij mantelzorgers zijn en ondersteuning kunnen krijgen. Wij omschrijven de doelstellingen van mantelzorg binnen de Wmo als volgt:

- In de samenleving wordt het lang zelfstandig wonen hoog gewaardeerd. Mensen moeten worden toegerust om dit te realiseren;
- De individuele mantelzorger moet in staat gesteld worden om een voor hem optimale mix te vinden tussen het verlenen van zorg aan de ene kant en deelname aan het maatschappelijke verkeer aan de andere kant. De mantelzorger moet op adequate wijze worden ondersteund bij diens zorgwerkzaamheden. Voorkomen moet worden dat de mantelzorger overbelast raakt door het bieden van respijtzorg;
- Er moet voor gezorgd worden dat ook in de toekomst nog genoeg mensen bereid en in staat zijn hun zorgtaak voor familie of naasten op zich te nemen.

Binnen de gemeente Oldenzaal zijn veel mantelzorgers actief; deze zijn echter niet allemaal bekend. Gelet op het belang van mantelzorg voor de lokale samenleving wil de gemeente dit in beeld krijgen. Hierin ziet de gemeente een rol voor het Steunpunt Informele Zorg. Door het steunpunt een nadrukkelijke rol te geven krijgt het meer bekendheid en kan zij haar ondersteuningsaanbod onder de aandacht brengen.

De ondersteuning van mantelzorgers dient in ieder geval gericht te zijn op:

1. informatie en advies;
2. praktische en emotionele steun en begeleiding;
3. hulp en steun door vrijwilligers;
4. signalering van verbeterwensen- en mogelijkheden op gebied van ondersteuning van informele zorg en bijdragen aan probleemerkenning en innovaties;
5. bieden van respijtzorg.

Vrijwilligerswerk

Het vrijwilligerswerk vormt het 'cement' van de samenleving; zonder hen zouden veel verenigingen en buurthuizen niet kunnen bestaan. De gemeente Oldenzaal onderschrijft en erkent het belang van het vrijwilligerswerk en de gewenste ondersteuning ervan. In december 2001 heeft de gemeenteraad de nota 'Vrijwilligersbeleid' vastgesteld. Het beleid krijgt vorm in:

- subsidie aan de Vrijwilligerscentrale bij Impuls (met functies als informatie en advies, het organiseren van deskundigheidsbevordering, het signaleren van knelpunten en problemen, het behartigen van de belangen van vrijwilligers);
- een lokaal comité vrijwilligerswerk. Dit comité organiseert activiteiten waarmee het vrijwilligerswerk positief onder de aandacht komt / blijft. Het comité heeft de beschikking over een jaarlijks werkbudget;
- het aanstellen van een beleidsmedewerker vrijwilligersbeleid.

In de nota wordt aan de gemeente een stimulerende, waarderende, sturende en regisserende rol toebedeeld. Hierbij is gedacht aan zicht krijgen en houden op de aard en omvang van het vrijwilligerswerk, de knelpunten en behoeften daarbinnen, het op basis daarvan actief meewerken aan oplossingen en het tonen van waardering (met behulp van het lokaal comité vrijwilligerswerk).

Door het vrijwillige aanbod van alle inzet en diensten op gebied van zorg en welzijn in het formele en informele circuit te inventariseren kan de gemeente in beeld brengen waar versterking nodig is. Er is nog steeds maatschappelijke betrokkenheid, al is deze diverser van karakter geworden en meer individualistisch. Doelgerichte en kortdurende inzet komt steeds vaker voor, vooral bij jongeren die in het "klassieke" vrijwilligerswerk ondervertegenwoordigd zijn.

De Wmo vraagt om het realiseren van een sterke sociale structuur, waar zelforganisatie, maatschappelijke binding en eigen verantwoordelijkheid een belangrijke plaats innemen. Daarbij staat de gemeente voor de uitdaging om de kracht van informele netwerken en de bijdrage van vrijwilligers en mantelzorgers te vergroten; wetende dat er grenzen zijn aan het beroep doen op zelfredzaamheid en vrijwillige inzet.

De gemeente ziet mogelijkheden om haar Wmo doelstelling te verwezenlijken door het optimaliseren van de lokale infrastructuur op het terrein mantelzorg en vrijwilligerswerk. Door bijvoor-

beeld het in beeld brengen en mogelijk maken van maatschappelijke stages voor jongeren, het benutten van de expertise van ouderen met de VUT of pensioen en het potentieel van maatschappelijk ondernemerschap van het bedrijfsleven zijn daarbinnen belangrijk.

Partners

- Stichting Informele Zorg
- MEE Twente
- Impuls
- Stichting Welzijn Ouderen
- Kerken
- Vrijwilligersverenigingen
- Steunpunt Vrijwilligerswerk Overijssel
- Platform Mantelzorg Overijssel (PMO)

Netwerken

- Regionaal overleg mantelzorg
- Lokaal comite vrijwilligerswerk
- Platform Informele Zorg Oldenzaal (PIZO)

Ontwikkelpunten

- Zicht krijgen op de onzichtbare mantelzorger
- Ontwikkelen en vormgeven mantelzorgbeleid
- Versterken / verder ontwikkelen vrijwilligerscentrale
- Instrumenten ontwikkelen om vrijwilligers te vinden en te binden (ondersteunen)

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

De mantelzorgers en vrijwilligers worden ondersteund.

Samenhang met andere prestatievelden en beleidsterreinen

Sociale samenhang en leefbaarheid van wijken en dorpen (prestatieveld 1) hebben raakvlakken met verschillende vormen van informele zorg. Een omgeving waarin mensen elkaar ontmoeten en op elkaar betrokken zijn, is immers een goede voedingsbodem voor onderlinge hulpbetreffingen. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3) is een breed terrein, dat zich ook uitstrekt tot mantelzorgers en vrijwilligers. Omdat mantelzorgers zelf moeite hebben met het inschakelen van hulp, is het van belang dat hun naasten en professionals hen wijzen op de mogelijkheden van ondersteuning. De relatie met prestatieveld 6 is dat vaak bij de aanvraag van individuele voorzieningen ook de mantelzorger in beeld komt. Daarnaast is het zo dat goed functionerende mantelzorg en vrijwillige inzet ook het beroep op individuele voorzieningen kan beperken.

Speerpunten voor het beleid

- Versterken rol vrijwilligerscentrale.
- Uitwerken beleidskader voor maatschappelijke participatie.
- Versterken rol Steunpunt Informele Zorg.

6.6 Prestatieveld 5: Bevorderen deelname

Wettekst prestatieveld 5

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Toelichting op wettekst

De memorie van toelichting voor de Wmo geeft aan dat met “bevorderen van” wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente behoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. In die zin behoeft de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch of een psychosociaal probleem, zolang zij er in ieder geval maar baat bij hebben.

Omschrijving

Voor de specifieke doelgroepen is het vaak moeilijk om zelfstandig te functioneren en volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Kernvraag is op welke wijze de gemeente de inwoners kan helpen hun talenten te benutten en te voorkomen dat zij in een sociaal isolement raken. Om dit te realiseren moet een breed scala van allerlei algemene en eventuele specifieke maatregelen worden getroffen.

Het is wel belangrijk dat er bij het nadenken over deze maatregelen nagedacht is over het gebruik door deze groepen, zodat niet achteraf blijkt dat zij bij het gebruik daarvan buiten de boot vallen. Het van te voren nadenken over de gebruiksmogelijkheden voor mensen met beperkingen noemen we ‘inclusief beleid’³. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer kan gedacht worden aan de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten zoals leeszalen, het gemeentehuis, etc.

De deelname van mensen met een beperking aan het maatschappelijk verkeer zal bevorderd worden als zij zich met hun rolstoel, of met welk hulpmiddel dan ook, gemakkelijk kunnen bewegen in hun woonomgeving, en toegang hebben tot alle openbare faciliteiten. Maar ook het organiseren van activiteiten met een sociaal-recreatief of sportief karakter zodat ook specifieke doelgroepen daaraan kunnen deelnemen, is een goed voorbeeld. Tevens kan participatie in de zin van meedoen soms lastig zijn als men weinig geld heeft. Mensen met een minimuminkomen hebben moeite om te kunnen voorzien in primaire levensbehoeften (wonen, eten, gezondheidszorg) en er is weinig tot geen geld over voor zaken zoals lidmaatschap van een vereniging, vakantie en af en toe uit te gaan.

De gemeente kan invulling aan dit beleidsterrein geven met behulp van het bestuurlijk instrumentarium waarover zij zelf beschikt. Ze kan evenzeer, als 'pleitbezorger' van de mensen om wie het gaat, veranderingen pogen aan te brengen op terreinen waar zij geen directe bevoegdheid heeft.

Te denken valt aan de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waarvoor de gemeente niet of slechts ten dele verantwoordelijk is. Ook een sector als 'aanpasbaar bouwen' is een voorbeeld van een terrein waarop de gemeente geen beleidsinstrumenten heeft, maar waarop zij wel degelijk voor de doelgroep belangwekkende resultaten kan boeken.

Doelgroep

Alle inwoners van de gemeente Oldenzaal, mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

³ Inclusief beleid is beleid, waarbij in alle fasen van een beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen en dan met name met de verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen.

Huidig beleid

Inkomensondersteuning

De gemeente heeft de taak om mensen met een minimuminkomen te ondersteunen als zij geen andere mogelijkheden hebben om zich een inkomen te verwerven. In dat geval kan een WWB-uitkering (Wet Werk en Bijstand) worden verstrekt. Het doel is altijd om mensen die dit kunnen zelfstandig in hun bestaan te laten voorzien middels een baan. Daarom is toeleiding naar werk een instrument om mensen in staat te stellen om zelfstandig te functioneren. De één kan gemakkelijker een baan vinden dan de ander. Sommige mensen hebben dusdanige lichamelijke en/of psychische klachten of verkeren in een gezinssituatie die werken moeilijk maakt, dat het voor hen nodig is om een zogenoemd reïntegratietraject in te zetten, een op de persoon afgestemd traject richting werk. Dit kan soms een kort traject zijn, bijvoorbeeld een sollicitatietraining, maar het kan ook een langdurig traject zijn, waarbij vrijwilligerswerk soms één van de stappen is om mensen te activeren.

Minimabeleid

In 2007 is de nota 'Gemeentelijk minimabeleid' vastgesteld. In deze nota worden o.a. een aantal voorstellen genoemd die moeten leiden tot een verbetering van de positie van de Oldenzaalse minima. De gemeente is van mening dat personen met een laag inkomen geholpen moeten worden om zoveel mogelijk zelfstandig te kunnen deelnemen aan de maatschappij. De gemeente doet dit in eerste instantie om personen die een uitkering hebben zo snel mogelijk weer aan werk te helpen. Mocht dit om welke reden dan ook (nog) niet lukken dan wil de gemeente Oldenzaal helpen met diverse inkomensondersteunende voorzieningen, zoals bijzondere bijstand, bijdragefonds, kwijtschelding, schuldhulpverlening en voorlichting over voorliggende voorzieningen zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en belastingteruggave.

Voor mensen met een WWB uitkering en voor alle overige Oldenzaalse minima die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm is het mogelijk een collectieve ziektekostenverzekering af te sluiten. Deze verzekering biedt een korting op de basisverzekering en een uitgebreider vergoedingspakket. Zo wordt bevorderd dat mensen voldoende verzekerd zijn en niet met grote medische kosten worden geconfronteerd.

Subsidiëring algemene (welzijns)activiteiten

Diverse organisaties ontvangen van de gemeente Oldenzaal subsidie voor de uitvoering van algemene (welzijns)activiteiten. Dit zijn onder andere Stichting Impuls (sociaal cultureel werk), Stichting Welzijn Ouderen (SWO) en Carint (algemeen maatschappelijk werk). Volgens de Algemene Subsidieverordening Oldenzaal 2005 moet de subsidieontvanger zich inspannen om de activiteiten bereikbaar en toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. De subsidieontvanger moet zich in zijn personeelsbeleid ook inspannen om gelijke kansen voor mensen met een beperking te realiseren.

De gemeente verleent subsidies aan een maatjesproject, slachtofferhulp, vrijetijdsactiviteiten en vakantieactiviteiten voor mensen met een beperking.

De gemeente ondersteunt tevens de Algemene Nederlandse Gehandicapten Organisatie (ANGO) afdeling Oldenzaal met een jaarlijkse subsidie voor hun inzet om de belangen van gehandicapten, arbeidsongeschikten en chronisch zieken te behartigen. De ANGO volgt de (beleids)ontwikkelingen op het terrein van werk, inkomen, zorg, vervoer, toegankelijkheid en hulpmiddelen. ANGO Oldenzaal is aangesloten bij Zorgbelang Overijssel.

Tenslotte ondersteunt de gemeente de Werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid met een jaarlijkse subsidie.

Partners

- Impuls
- Stichting Welzijn Ouderen
- Woonmaatschappij WBO Oldenzaal
- Algemeen Maatschappelijk Werk
- MEE Twente
- Woon- en dagcentra

Netwerken

- Lokaal Overleg Verstandelijk gehandicapten Oldenzaal

Ontwikkelpunten

- Ontwikkelen inclusief, samenhangend beleid
- Specifiek beleid ontwikkelen daar waar inclusief beleid niet voldoende is
- Netwerkstructuur 23+ is onvoldoende aanwezig

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

Algemene voorzieningen moeten voor iedereen toegankelijk, bereikbaar en bruikbaar zijn.

Samenhang met andere prestatievelden en beleidsterreinen

Prestatieveld 5 vertoont samenhang met prestatieveld 1, waarin de algemene (fysieke) en sociale infrastructuur de voorwaarden schept voor alle burgers om mee te doen en maatschappelijk te participeren. Van de algemene voorzieningen wordt verwacht dat zij hun inzet / aanbod ook richten op mensen met een beperking of chronisch probleem (dus inclusief beleid voeren).

Naarmate de gemeente er beter in slaagt inclusief beleid te realiseren en voorwaarden te creëren dat mensen mee kunnen doen en maatschappelijk participeren, zal er minder een beroep op individuele voorzieningen worden gedaan. Verder ligt er een relatie met prestatieveld 3, waar het er om gaat onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden. Deze ondersteuning is van cruciaal belang op weg naar de meest geschikte vorm van zorg of ondersteuning.

In prestatieveld 2 gaat het om het bieden van op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders als het gaat om opgroeien en opvoeden. Speerpunten bij dit prestatieveld gaan bijvoorbeeld over het ontwikkelen van Centra voor Jeugd en Gezin. Hierbij hoort ook de aandacht voor kinderen en jongeren met een beperking. Ook voor kinderen met een beperking en hun ouders wil de gemeente tijdig signaleren en gerichte zorg en opvoedingsondersteuning bieden (om problemen op latere leeftijd te voorkomen).

Speerpunten voor het beleid

- Lokaal beleid ontwikkelen voor mensen met een beperking, met een psychisch of een psychosociaal probleem
- Ontwikkelen en regievoering netwerkstructuur kwetsbare ouderen

6.7 Prestatieveld 6: Zelfstandig functioneren van mensen met een beperking

Wettekst prestatieveld 6

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Ter compensatie van de beperkingen die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie treft de gemeente voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem instaat stellen:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Toelichting op wettekst

Dit prestatieveld beschrijft het onderdeel van maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem. Het gaat hierom individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast.

De gemeente is vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen en welke niet. Vormen waaraan gedacht kan worden zijn hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, rolstoelen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering.

Omschrijving

Compensatie van de beperkingen die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie kan geboden worden door middel van algemene voorzieningen (prestatieveld 5) en individuele voorzieningen (prestatieveld 6). Voor de algemene voorzieningen van prestatieveld 5 geldt dat ze zonder indicatiestelling bereikbaar zijn. Ook voorzieningen uit de andere prestatievelden van de Wmo kunnen bijdragen aan de benodigde compensatie.

Te denken valt bijvoorbeeld aan mantelzorg of het aanbod van welzijnsactiviteiten.

Wat wel een belangrijk kenmerk is van de voorzieningen op dit prestatieveld is dat het in eerste instantie géén algemene voorzieningen zijn. Als algemene voorziening kan bijvoorbeeld worden beschouwd het zorgen voor toegankelijk openbaar vervoer (door b.v. het aanpassen bushaltes en bussen met lage instap). Zo lang er echter geen algemene voorziening is óf wanneer iemand daar vanwege zijn handicap geen gebruik van kan maken, komen de voorzieningen uit prestatieveld 6 in beeld, waaronder om bij het voorbeeld van vervoer te blijven, de Regiotaxi.

Compensatie betekent dus niet altijd verstrekking van een individuele voorziening waarop afdwingbaar recht bestaat en waarvoor de gemeente een beschikking afgeeft. Ook algemene of categorale voorzieningen kunnen de beperking van een persoon compenseren. Dit prestatieveld gaat echter over de individuele voorzieningen, waarop burgers een beroep kunnen doen door middel van een aanvraag en waarvoor een beschikking wordt afgegeven.

De opvattingen over de wijze waarop de gemeente invulling moet geven aan het compensatiebeginsel door middel van individuele voorzieningen lopen sterk uiteen. Het ene uiterste wordt gevormd door de opvatting dat iemand met een beperking in staat moet worden gesteld om alles te doen wat een persoon zonder beperkingen ook kan en wil doen en dat de gemeente daarvoor in alle gevallen een individuele oplossing moet aanbieden.

Aan de andere kant staat de opvatting dat de 'oude' Wvg-voorzieningen plus de hulp bij het huishouden afdoende compensatie bieden op de vier terreinen die genoemd staan. Volgens

deze opvatting zijn de individuele voorzieningen op prestatieveld 6 in de gemeente Oldenzaal ook vormgegeven.

Doelgroep

Alle inwoners van de gemeente Oldenzaal met een beperking of een chronisch psychisch probleem en inwoners met een psychosociaal probleem.

Huidig beleid

Individuele voorzieningen

Of iemand in aanmerking komt voor een individuele voorziening hangt af van de individuele kenmerken van de persoon. Met andere woorden: er zijn bepaalde criteria op basis waarvan men in aanmerking komt voor een voorziening. Voor de voorzieningen die op grond van prestatieveld 6 worden verleend is een indicatie nodig om er gebruik van te kunnen maken. Wat in ieder geval zal worden beoordeeld is of betrokkene zelf in maatregelen kan voorzien of dat aanwezige algemene voorzieningen een voldoende oplossing bieden.

De individuele voorzieningen in de gemeente Oldenzaal zijn vormgegeven volgens het principe 'de Wvg-voorzieningen plus de hulp bij het huishouden'. In de verordening en het verstrekkingenbeleid is bepaald hoe de gemeente deze aanvragen beoordeeld en dus wat haar visie is op de verstrekking van individuele voorzieningen.

In deze regels zijn niet opgenomen de maaltijdvoorziening en de personenalarmering. Op dit moment wordt de toewijzing en verstrekking van deze voorzieningen uitgevoerd door de Stichting Welzijn Ouderen. De SWO ontvangt hiervoor van de gemeente subsidie.

Regiotaxi

Het individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze kan vorm geven. Zo kent de gemeente Oldenzaal Regiotaxi. Dit is een collectief vervoerssysteem, waar men individueel een beroep op kan doen en waarmee mensen met een indicatie tegen gereduceerd tarief kunnen reizen. Het is niet een voorziening die exclusief bedoeld is voor mensen met een handicap; ook iemand die geen indicatie heeft kan met Regiotaxi reizen. Die persoon reist dan tegen een hoger tarief.

Ondersteunende begeleiding

Vanaf 2009 gaat het budget voor Ondersteunende Begeleiding voor cliënten met psychosociale problemen naar de gemeenten. De groep bestaat voor een groot gedeelte uit cliënten van de maatschappelijke opvang (dak- en thuislozen, slachtoffers huiselijk geweld en zwerfjongeren. De begeleiding heeft daarnaast ook betrekking op trajecten voor de opvang (bijv. gericht op het voorkomen van huisuitzetting) en trajecten na de opvang. Onder Ondersteunde begeleiding algemeen worden o.a. activiteiten verstaan als hulp bij administratie, samen boodschappen doen, structuur aanbrengen in de dag, begeleiding bij sociale activiteiten.

Partners

- Woonmaatschappij WBO Oldenzaal
- zorgaanbieders
- leveranciers hulpmiddelen
- Regio Twente
- indicerende instantie

Regionale en gemeentelijke netwerken

- ambtelijk en bestuurlijk afstemmingsoverleg Wmo
- regionaal overleg contractmonitoring hulpmiddelen

Ontwikkelpunten

- Toegankelijkheid openbaar vervoer in relatie tot Regiotaxi
- Ondersteunende begeleiding gaat van AWBZ naar Wmo
- Evaluatie individuele voorzieningen

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

Zelfstandig deelnemen aan het maatschappelijk verkeer, daar waar de algemene en specifieke voorzieningen niet voldoen.

Samenhang met andere prestatievelden/beleidsterreinen

Prestatieveld 6 heeft een directe relatie met het Wmo-loket dat zorg draagt voor de informatie over (individuele) voorzieningen en de toegang tot Wmo en AWBZ-voorzieningen.

De ondersteuning van mantelzorgers, geregeld in prestatieveld 4, is van belang om overbelasting te voorkomen. Eventueel ook door het bieden van ondersteuning, zodat de mantelzorger zijn zorgtaken langer en verantwoord kan blijven uitvoeren.

Eveneens is er een relatie met prestatieveld 1 en 5. Prestatieveld 1 is van betekenis voor de fysieke en sociale infrastructuur die eraan bijdraagt dat burgers mee kunnen doen en maatschappelijk participeren. Prestatieveld 5 moet bijdragen aan inclusief beleid, zodat ook mensen met beperkingen deel kunnen nemen aan maatschappelijk verkeer.

Ook is er een overlap tussen prestatieveld 5 en 6 want hoe langer burgers gebruik kunnen maken van de algemene voorzieningen des te langer kan een beroep op individuele voorzieningen worden beperkt of uitgesteld.

Ten slotte is er een relatie met thema's/beleidsterreinen als wonen, vervoer, openbare ruimte, parkeerbeleid voor mensen met een handicap, wijkgericht werken en werk/reïntegratie.

Speerpunten

- Op basis van de pilot in 2008 voor gratis openbaar vervoer voor regiotaxipashouders, beoordelen of en hoe hier in 2009 en verder een vervolg aan moet worden gegeven
- Ontwikkelen beleid voor de (overgang van) de ondersteunende begeleiding

6.8 Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke ondersteuning voor inwoners met meervoudige problematiek

Wettekst prestatieveld 7,8 en 9

- Prestatieveld 7: Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
- Prestatieveld 8: Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
- Prestatieveld 9: het bevorderen van verslavingsbeleid.

Toelichting op wettekst

Bij de prestatievelden 7,8 en 9 heeft de wetgever ervoor gekozen een splitsing aan te brengen in maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid. In de praktijk worden deze drie onderwerpen vanwege een grote overlap aan doelgroep vaak samen genomen. Alle drie de beleidsterreinen kennen een sterke regionale component in tegenstelling tot de andere prestatievelden. Deze prestatievelden zijn dan ook geschikt om regionaal -zowel qua beleid als qua uitvoering- verder te ontwikkelen.

Iedere gemeente wordt in deze prestatievelden aangesproken op de wijze waarop zij zorg draagt voor het invullen van het gemeentelijk vangnet voor inwoners met meervoudige problematiek.

Omschrijving

Mensen die meerdere problemen hebben kunnen in een neerwaartse spiraal terecht komen. Ze zakken steeds dieper weg, verwaarlozen zichzelf en veroorzaken soms overlast. De weg naar hulp is dan moeilijk te vinden. De hulpverlening aan deze inwoners met meervoudige problematiek heet 'Openbare Geestelijke Gezondheidszorg' (OGGz). De OGGz is sinds 2003 een gemeentelijke bevorderingstaak in het kader van de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv). De gemeente heeft de opdracht om te zorgen voor een goede basisstructuur waardoor er geen inwoners buiten de boot vallen. Het beleidsterrein OGGz is per 1 januari 2007 overgegaan van de Wcpv naar de Wmo.

De centrumgemeenten in Nederland zijn verantwoordelijk voor de Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg. De centrumgemeenten hebben als taak te zorgen voor toeleiding, opvang en zorg en activiteiten die beogen dat dak- en thuislozen en verslaafden worden toegeleid naar geëigende zorg en een stabiel bestaan. De centrumgemeenten krijgen jaarlijks een doeluitkering van het rijk voor maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). Daarnaast hebben de centrum- én de regiogemeenten een taak in:

- het realiseren van (collectieve) preventie én
- het bieden van nazorg voor de eigen inwoners na maatschappelijke opvang.

Ondanks de inspanningen van verschillende partijen verloopt de terugkeer van mensen naar de gemeente van herkomst niet altijd vlekkeloos. In de praktijk blijkt dat terugkeer bemoeilijkt wordt doordat mensen geen huisvesting meer hebben en daardoor geen uitkering meer krijgen of doordat alle belangrijke sociale structuren zijn weggefallen.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit mensen die niet of slecht in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien. Het zijn mensen met meervoudige problematiek en vaak is er sprake van 'stil leed achter de voordeur'.

De problematiek bestaat uit een combinatie van verschillende problemen zoals schulden, huiselijk geweld, verslaving, huisuitzetting, zelfverwaarlozing, vereenzaming, woonoverlast, opvoedingsproblematiek.

Op basis van landelijk gegevens is een grove inschatting te maken dat ongeveer 1% van de bevolking met meervoudige problematiek kampt. Voor Oldenzaal zou dit betekenen dat ongeveer 310 mensen in hoge mate sociaal kwetsbaar zijn.

Huidig beleid

Gemeente Oldenzaal

Geestelijke Gezondheidszorg

Vanaf januari 2007 is de gemeente verantwoordelijk voor een deel van het Geestelijk Gezondheids (GGz-)terrein. Hiervoor zijn AWBZ-middelen overgeheveld naar de Wmo-uitkering. Mediant voert de collectieve preventie GGz voor de gemeente Oldenzaal en een deel van de regio Twente uit. De vereniging Trimaran voert activiteiten uit op het terrein van de cliënteninitiatieven GGz.

Verslavingsbeleid

Sinds 2007 is Tactus -instelling voor verslavingszorg- actief in Oldenzaal. Tactus biedt gevraagde en ongevraagde hulp aan inwoners in Oldenzaal. Het gaat hierom inwoners die chronisch verslaafd zijn en psychische/psychiatrische problemen hebben, waarbij sprake is van verwaarlozing of een overlastsituatie.

Dagopvang (ex) GGz-cliënten

St. Humanitas Onder Dak Twente onderzoekt in het eerste half jaar van 2008 of er mogelijkheden zijn voor een doorstart van het DAC de Steenpoort. De gemeente financiert op dit moment een deel van de exploitatie van de Steenpoort en zal naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek een besluit nemen over eventuele structurele financiering. Als een doorstart mogelijk is dan zal het DAC door Humanitas overgenomen worden.

Uitvoeringsoverleg Vangnet zorg

In Oldenzaal functioneert het Vangnet Zorg Oldenzaal. Dit is een netwerk waarin, met name volwassenen en ouderen worden besproken die zich in een zeer zorgelijke situatie bevinden. Binnen het netwerk wordt gezamenlijk gezocht wordt naar mogelijke oplossingen voor de zorgelijke situaties. Door het overleg in het netwerk krijgen de partners zicht op de problematiek en inzicht in de dienstverlening van elkaar, hierdoor kan de beschikbare professionaliteit optimaal ingezet worden en wordt er zowel oplossingsgericht als preventief gewerkt.

De regie van het netwerk is in handen van de gemeente. De partners in het netwerk zijn het algemeen maatschappelijk werk (Carint), Tactus, MEE, de WBO, het Janusproject, Humanitas onder Dak, politie, een klantmanager van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg van de gemeente en indien gewenst de GGD.

GGD Regio Twente

De taak van de GGD op het terrein van de OGGz richt zich op de risico's voor de volksgezondheid en heeft raakvlakken met andere uitvoeringstaken van de GGD (o.a. infectieziektebestrijding jeugdgezondheidszorg). De GGD kan aan de gemeenten de volgende diensten leveren:

- advisering m.b.t. woningvervuilingen in relatie met de volksgezondheid;
- advisering in meervoudige problematiek waarbij vervuiling een grote rol speelt en waarbij geen andere zorg aanwezig is.

Centrumgemeente Enschede

De gemeente Enschede is centrumgemeente voor Verslavingszorg, Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang in Twente.

Bij de uitoefening van deze functies komen jaarlijks een aantal inwoners uit de regio Twente bij instellingen in de gemeente Enschede. Deze inwoners worden tijdelijk opgevangen en zodanig begeleid dat zij terug kunnen keren naar hun eigen huis of een andere woning, soms in een beschermde woonvorm.

Het is de taak van de centrumgemeente zorg te dragen dat deze opvang en ondersteuning doelmatig en adequaat is en (waar mogelijk) leidt tot het gewenste effect, d.w.z. dat mensen op termijn weer in staat zijn de regie te nemen over hun eigen leven of terug kunnen keren m.b.v. een vangnet.

De voorzieningen in Enschede en Hengelo vangen jaarlijks zo'n 850 personen op. Naar schatting zijn hiervan zo'n 100 personen afkomstig uit de regiogemeenten.

Medio 2008 zal de regiogemeente Enschede het zgn. Twents Kompas gereed hebben. Dit Kompas is een Plan van Aanpak waarin de centrumgemeenten beschrijven op welke wijze zij in de toekomst de maatschappelijke opvang in Twente vorm willen geven en welke middelen daarvoor nodig zijn. Voor de uitwerking van het Kompas zal ook de medewerking van de regiogemeenten gevraagd zal worden.

Partners

- GGD
- Centrumgemeente Enschede
- Tactus
- Trimaran
- Stichting Humanitas Onder dak Twente
- Woonmaatschappij Wbo
- Politie
- Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW)

Netwerken

- Uitvoeringsoverleg Vangnet zorg Oldenzaal
- Ambtelijk overleg en bestuurscommissie Openbare Gezondheidszorg van de GGD Regio Twente
- Bestuurlijk afstemmingsberaad Programma Mensen in Twente van de Regio Twente

Ontwikkelpunten

- De gemeente voert op onderdelen beleid voor inwoners met meervoudige problematiek. De samenhang tussen de verschillende beleidsonderdelen is echter nog niet uitgekristaliseerd tot een samenhangende beleidvisie van waaruit het beleid vormgegeven kan worden.
- De gemeente heeft geen netwerkstructuur op beleids- c.q. managementniveau voor inwoners met meervoudige problematiek.
- De rol en verantwoordelijkheid van de centrumgemeente en de regiogemeenten op de prestatievelden 7,8 en 9 is nog niet vastgelegd
- Invoering Wet tijdelijk huisverbod
- De subsidie aan Tactus, instelling voor verslavingszorg, is op tijdelijke basis, waardoor deze basisvoorziening voor de prestatievelden 7,8 en 9 niet gewaarborgd is

Beleidsagenda Wmo 2008-2011

Doelstelling

Tijdig signaleren, ondersteunen en opvangen van mensen in kwetsbare posities.

Samenhang met andere prestatievelden en beleidsterreinen

De zorg voor de meeste kwetsbare groepen zijn de bijzondere groepen die onder de prestatievelden 7,8 en 9 worden vermeld. Het betreft vooral mensen met een indicatie zorg- en hulpvraag. De OGGz heeft nauwe relaties met de OGZ (gezondheidszorg), maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg.

De prestatievelden 7, 8 en 9 hebben nauwe raakvlakken met openbare orde en veiligheid. Beleidsmaatregelen die betrekking hebben op zorg voor kwetsbare groepen in de samenleving hebben in veel gevallen effect op de mate van overlast. Denk hierbij o.a. aan opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en outreachende zorg voor mensen die zelf niet in staat zijn een zorgvraag te formuleren.

Speerpunten

- Ontwikkelen en regievoeren netwerkstructuur voor inwoners met een meervoudige problematiek
- Op basis van het onderzoek van Humanitas Onder Dak een besluit nemen over een doorstart van het DAC de Steenpoort.
- Een structurele subsidie voor Tactus
- Onderzoek naar drugsgebruik in Oldenzaal
- Overleg met de centrumgemeente over de Oldenzaalse bijdrage aan de uitvoering van het Twents Kompas
- Beleidskader Opvang en ondersteuning voor inwoners met meervoudige problematiek
- Ontwikkelen beleid ter bestrijding van huiselijk geweld, waaronder Wet tijdelijk huisverbod

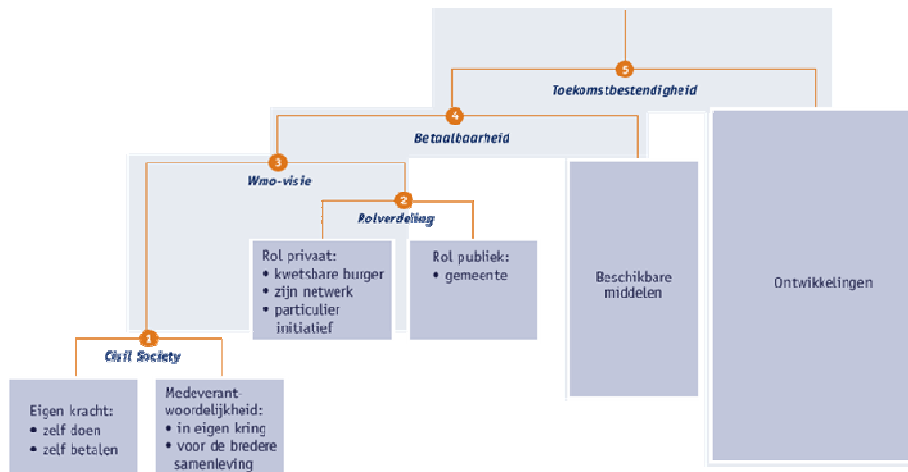

Bijlagen

Bijlage 1 De Wmo-mobile

In Oldenzaal wordt de Wmo-mobile gebruikt als kapstok voor Wmo-beleid en als middel om te bepalen of het voorgenomen beleid ook in uitgebalanceerde verhouding staat tot de middelen en de ontwikkelingen. Een mobile maakt duidelijk hoe precair een balans is en hoe het totaal uit balans gaat als een van de onderdelen te zwaar of te licht is. Dat beeld raakt aan de kern van de uitdaging waar men met de Wmo voor staat: evenwichtskunst om tot een uitgebalanceerd resultaat te komen. De Wmo-mobile ziet er als volgt uit:

Balans 1: Civil society; een mix van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid

De Civil society is de hoofdrolspeler in de Wmo. In veel regeringsbeleid van de afgelopen jaren vormt eigen verantwoordelijkheid een belangrijke peiler. Beoogd wordt steeds om de trend te keren dat mensen (te) weinig hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Daarom wordt voorgesteld om eigen verantwoordelijkheid op te knippen in twee begrippen die meer perspectief bieden: 'eigen kracht' en 'medeverantwoordelijkheid'. Eigen verantwoordelijkheid kan geassocieerd worden met de betekenis 'het voor jezelf goed regelen'. In de geest van de Wmo wordt dat gezien als een te beperkte opvatting. De verantwoordelijkheid voor elkaar wordt namelijk buiten beschouwing gelaten. Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving en gaat erover wat je voor elkaar kunt doen, zowel in de eigen kring als in de bredere samenleving. Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, regelen en zelf kan betalen. Eigen kracht, waar mogelijk de versterking daarvan en medeverantwoordelijkheid zijn een basis van de visie. De gemeente zet gericht in op de versterking van deze eigen kracht bij burgers, onder andere door extra in te zetten op de ondersteuning van mantelzorg. Beide begrippen vormen de uitgangspunten op de balans civil society⁴ die met elkaar in evenwicht gebracht moeten worden.

⁴ Civil society is een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken. De verbanden in een civil society vallen buiten de sfeer van 'gevestigde' verbanden, zoals overheid, de markt en de verbanden van familie en vrienden. De civil society gaat uit van betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak, vergroting van maatschappelijk zelfbestuur, minder overheidsbemoediging, beperking van commerciële invloeden en versterking van gemeenschapszin en tolerantie (www.invoeringwmo.nl).

Balans 2: Een uitgebalanceerde rolverdeling: minder overheid, meer civil society

Om de verantwoordelijke samenleving te bewerkstelligen en te stimuleren, is een andere rol van mensen en organisaties en een andere rolverdeling tussen overheid en samenleving nodig. De Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling (RMO) ontwikkelde in 2006 drie scenario's die behulpzaam kunnen zijn bij het bepalen van een specifieke balans tussen drie 'instituten' die bij de vormgeving van de Wmo centraal staan: de gemeente ("De gemeente aan het roer"), de lokale organisaties en verbanden ("De burger en zijn verbanden") en het individu ("Stuurman van je eigen leven"). Gesteld kan worden dat de nadruk de afgelopen decennia op scenario 1 heeft gelegen, aan scenario 2 is minder inhoud gegeven en aan scenario 3 nog minder. De geest van de Wmo vraagt in feite om deze volgorde om te draaien om te komen tot een uitgebalanceerde mix die bovendien betaalbaar, haalbaar en toekomstbestendig is.

Uitgangspunt is dan het scenario Stuurman van je eigen leven (eigen kracht), het *zwaartepunt* ligt vervolgens op het scenario De burger en zijn verbanden (ofwel: medeverantwoordelijkheid). Pas daarna staat de gemeente klaar met een vangnet voor wie deze eerste scenario's onvoldoende oplossing bieden. Dit als eindperspectief waar naar toe gewerkt gaat worden. De vangnetrol is een rol die de gemeente gegarandeerd moet bieden. Maar er kunnen andere rollen van de gemeente nodig zijn om de klimaatsverandering te helpen bewerkstelligen:

- *Ruimte bieden* om eigen kracht en medeverantwoordelijkheid tot bloei te laten komen: minder regels, meer vertrouwen, een positieve insteek;
- *Stimuleren* en waar nodig *faciliteren* van burgerinitiatieven en initiatieven van organisaties, initiatieven helpen op de rails te zetten;
- *Regisseren*: vanuit de overzichtpositie die van de gemeente verwacht mag worden, partijen met elkaar in contact brengen, de nieuwe rolverdeling werkelijkheid laten worden, samenhang bewaken, samenwerking bewerkstelligen, duidelijkheid bieden, de visie uitdragen en stimuleren dat ook in Oldenzaal werkzame organisaties de visie omarmen en uitdragen in hun contacten en activiteiten voor en met burgers.

Bij ieder voorstel dat de komende jaren onder de brede paraplu van de Wmo wordt gedaan, is een weloverwogen mix van de scenario's en een rolverdeling nodig. Wat weloverwogen inhoudt, moet per voorstel worden bepaald.

Balans 3: Evenwicht tussen balans 1 en 2 als fundament voor de visie

Met de uitgangspunten op de twee balansen civil society en rolverdeling is het fundament geldende de Wmo-visie van de gemeente Oldenzaal.

Balans 4: De plannen in balans met de beschikbare middelen

Vervolgens is de vraag of de beleidsvoornemens in balans zijn met de beschikbare middelen en de toekomstige ontwikkelingen. Beleid dat bij gebrek aan middelen niet uitgevoerd kan worden leidt immers nergens toe. De beschikbare middelen zijn de middelen die tot voor kort omgingen in de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de huishoudelijke verzorging in de AWBZ en de welzijns subsidies als voorheen opgenomen in de AWBZ. Daarnaast staat het de gemeente vrij om overige middelen dusdanig te herschikken dat zij direct of indirect ter beschikking komen voor het vervullen van Wmo gerelateerde doelen.

Om tot een rechtvaardige verdeling van middelen te komen is het uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Balans 5: Toekomstbestendigheid

Vervolgens is de vraag of de beleidsvoornemens in balans zijn met de beschikbare middelen en de toekomstige ontwikkelingen. Dit is geen eenvoudige opgave. Immers, de Wmo moet onder andere een antwoord geven op de te hoge zorgkosten. En ook dient de vergrijzing en vermaatschappelijking van de zorg in ogenschouw genomen te worden. De middelen zijn beperkt en de ontwikkelingen zijn grotendeels autonoom.

Bijlage 2 De negen prestatievelden

Prestatieveld 1: Bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te maken van winkels, scholen, eenvoudige zorg- en welzijnsdiensten enzovoorts. Goed samenleven in buurt en wijk is een randvoorwaarde voor mensen om mee te kunnen doen in de samenleving. Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in de buurt raakt aan veel onderwerpen: wonen, veiligheid, aandacht voor elkaar, kwetsbare groepen, de inrichting van de openbare ruimte, vrijwilligerswerk, aanpak overlastbestrijding, de ontwikkeling van wijken, en het optimaliseren van de advies- en ondersteuningsfunctie.

Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

Dit prestatieveld heeft betrekking op in de gemeente wonende kinderen en jongeren – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op in andere wetgeving, zoals de Wcpv en de Leerplichtwet, vastgelegde taken. Bij de functie 'signalering' gaat het bijvoorbeeld om de coördinatie tussen signalerende instanties. De functie 'toeleiding tot het hulpaanbod' heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals vroeg- en voorschoolse educatie, onderwijsachterstands- en HALTvoorzieningen. Bij 'pedagogische hulp' gaat het om het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan, en om schoolmaatschappelijk werk. 'Coördinatie van zorg' betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen voor zover deze niet reeds onder de Wcpv (basistaken jeugdgezondheidszorg) is gebracht.

Prestatieveld 3: Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Dit prestatieveld kan zowel een algemene als een individuele component hebben. Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Onder 'cliëntondersteuning' wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt (en zijn omgeving) tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Het kan informatie en advies, maar vooral ook uitgebreide vraagverheldering en kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen omvatten. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen.

Prestatieveld 4: Ondersteunen van mantelzorgers daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers

De gemeentelijke verplichtingen op dit prestatieveld zijn vooral procesmatig. Nu de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers voor het eerst een wettelijke basis heeft gekregen, is de verwachting dat het gemeentelijke beleid op dit punt zeker zal worden geïntensiveerd. Gesubsidieerd kunnen worden met name de kosten van coördinatie van de vrijwilligers, bureaunkosten en activiteitenkosten. Activiteiten van deze instellingen kunnen worden samengevat met de termen praktische en emotionele ondersteuning, advies, bemiddeling en begeleiding. Vanaf 1 januari 2007 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opzetten/continueren en financieren van activiteiten op het vlak van de mantelzorgondersteuning.

Prestatieveld 5: Bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem ten behoeve van het behouden en bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

In dit het prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. In die zin hoeft de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het is wel belangrijk dat er bij het nadenken over deze maatregelen nagedacht is over het gebruik door deze groepen, zodat niet achteraf blijkt dat zij bij het gebruik daarvan buiten de boot vallen. In alle fasen van een beleidscyclus wordt rekening gehouden met verschillen tussen mensen en dan met name met de verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen.

Prestatieveld 6: Verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

Dit prestatieveld beschrijft het onderdeel van maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. De gemeente is, met uitzondering van die voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt, geheel vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen, en welke niet. Voor de hand liggende vormen waaraan gedacht kan worden zijn woonvoorzieningen, sportrolstoelen, begeleiding bij zelfstandig wonen, dagbesteding voor ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, vervoersvoorzieningen, klussendiensten, algemeen maatschappelijk werk of vormen van psychosociale hulpverlening.

Prestatieveld 7: Bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving, de dak- en thuislozen.

Onder vrouwenopvang wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld. Ook huiselijk geweld valt hieronder.

Prestatieveld 8: Bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen

Onder het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg wordt nagenoeg hetzelfde verstaan als hetgeen in de Wet collectieve preventie volksgezondheid nu hieronder wordt verstaan. Te weten: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. Het bieden van psychosociale hulp bij rampen wordt niet in de Wmo ondergebracht. Dit desbetreffende deelgebied is daarom expliciet uitgezonderd van het begrip openbare geestelijke gezondheidszorg in de Wmo.

Prestatieveld 9: Bevorderen van verslavingsbeleid

De verslavingszorg gaat over het bieden van ondersteuning en faciliteiten aan verslaafden en het beperken van de overlast door verslaving.

Bijlage 3 Financiën

Prestatieveld 1

Wijkorganen
Impuls
Titus Brandsmagroep
Georganiseerd Jeugdwerk
Scouting
Integraal jeugdbeleid
Schooladoptieplan
Weerbaarheidstrainingen
Procesmanag. jeugdbeleid

Prestatieveld 2

Procesmanager
Jeugd- en jongerenwerk
Peuterspeelzalen
J.G.Z. basistakenpakket en maatwerk

Prestatieveld 4

Deskundigheidsbev. vrijwilligers
Vrijwilligerscentrale
Lokaal Comité vrijwilligerswerk

Prestatieveld 5

Schulphulpverlening
Bijzondere bijstand
Bijdragefonds;
Slachtofferhulp
Dagopvang GGZ cliënten
Vrijwillig ondersteunend contact Tandem
SIZ/Ondersteuning mantelzorgers
Algemeen Maatschappelijk Werk
Stg. Welzijn Ouderen Oldenzaal
Centr.Orgaan Sen.Bonden Oldenzaal
Volwassenwerk (Ouderen)
MEE Twente (stichting)
Stg. De Springplank
Algemene Nederl. Invalidenbond Oldenzaal
Stg. Paardrijden Gehandicapten
Stg. B.E. -Blauwe Vogels
Dagopvang allochtone ouderen

Prestatieveld 6

Huishoudelijk verzorging
PGB
Parkeerkaarten gehandicapten
Woonvoorzieningen
Vervoersvoorzieningen
Rolstoelen
Medische adviezen

Prestatieveld 8

Cliëntenparticipatie GGZ
Collectieve pr GGZ

Vangnet Zorg
Complexe hulpverlening

Prestatieveld 9

Bemoeizorg

Overig WMO

Benchmark WMO
Clientenparticipatie WMO

Bijlage 4 Afkortingenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheids Zorg
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
Ogz	Openbare gezondheidszorg
PGB	Persoonsgebonden Budget
SIZ	Stichting Informele Zorg
SWO	Stichting Welzijn Ouderen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VWS	(Ministerie van) Volksgezondheid Welzijn en Sport
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wvg	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand